…ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 219 (6409)
ноябрийн
6
ВТОРНИК
1951 он

Сэн 20 мүнгэн.

Советскэ худалдаа наймаанай, кооперациин, ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэд! Городто ба деревнидэ советскэ худалдаа наймаа бүхы хэмжээгээр дэлгэрүүлэгты! Советскэ эд хэрэглэгшые хангалгын культура дээшэлүүлэгты!

(Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 34 жэлэй ойдо ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Уряалнуудһаа).

МОСКВА, КРЕМЛЬ

Нүхэр Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

Хүндэтэ нүхэр Сталин!

Бидэнэр, Бурят-Монголой хонишодой республиканска зүблөөндэ хабаадагшад хадаа, советскэ арадай агуухэ вождь, багша, колхозно таряашадай эсэгэ ба хани нүхэр, Танда халуун амаршалга хүргөөд, Советскэ Союзай арадуудай болон бүхы дэлхэйн ажалшадай зол жаргал ба баяр баясхалангай аша тусада олон удаан жэл соо энхэ амгалан ажаһуухыетнай хүсэнэбди.

Түрэл большевистскэ партиин, манай Советскэ гүрэнэй, мүн Танай өөрынтнай эсэшэ сусашагүй анхаралай ашаар үдэрһөө үдэртэ манай колхозууд бэхижэжэ байна, колхозуудай ниитын ажахы болон үргэн олониитэ колхозниигуудай энэ һайн байдал ургана. Республикын түрүү колхозуудта малажал амжалтатайгаар хүгжэжэ байна, колхозно малай шанарые һайжаруулха тушаа хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрэнхэй, малай байранууд олоор баригдажа байна, урган байгаа малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулгада ехэ анхарал хандуулагдана.

Зүгөөр, хүндэтэ нүхэр Сталин, манайда ниитын мал ажалые хүгжөөлгэдэ ехэ олон дутагдалнуудай байһыень нюуха аргамнай үгы. Ниитын малажалые хүгжөөлгын гурбан жэлэй түсэб олохон колхозуудта хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна, тэжээлэй бата бэхи база байгуулгада зарим колхозууд ёһотой анхаралаа хандуулнагүй, колхозуудай олохон хүтэлбэрилэгшэд өдөө үбэлэй бэлшээридэ найдахархёод, тэжээл багаар бэлэдхэдэг, мүн малай үбэлжэлгэдэ шухала байрануудые хүсэдөөр бариагүй байха юм. Тэрэнэй эсэстэ эдэ колхозуудта мал ехээр гарзална, үригынэ, нилээд олон эхэ малнууд һубайржа, тул үгэнэгүй.

Республиканска зүблөөндэ суглараад байхадаа, һайн бүдтэ арадайнай урган байгаа хэрэгсэлые бүринь хангахын тулада мүн хүнгэн промышленностьда һайн шанартай нооһоной тон ехэ хэрэгтэй байһые хараада абажа, республика дотор малажалай гээгдэлые түргэнөөр садхаха ба бүхы колхозуудта малажалай түргэн дэбжэлтые хангаха гэһэн дүүрэн хүсэлэнтэйгээр, бидэ болбол республикын колхозууд болон совхозуудта хонин ажалые хүгжөөхэ тухай, мүн нооһо хайшалжа абалгые бүхы хэмжээгээр ехэдхэхэ тухай асуудал алинье талаһаань зүбшэн хэлсээбди. Һайн шанартай нооһо элбэг ехээр абахадаа колхозуудай мүнгэн оролгонь ехээр ургаха байна бшуу.

Манай Бурят-Монголой республика хадаа хонин ажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхын тулада туйлай ехэ арга боломжотой. Манай үргэн уужам тала дайда, тэжээлээр баян үргэн ехэ бэлшээриин газарнууд хадаа тон ойрын жэлнүүдтэ хониндойнгоо тоо толгойе хоёр—гурба дахин олошоруулха арга бидэндэ олгоно. Хонин ажалые һайн мэдэхэ ба тэрээндэ дуратай, хэдэн зуун жэл соо хонидые үсхэбэрилжэ байһан дүй дүршэлтэй, мүн зоовстеринарна наукын болон колхозуудай түрүү хүнүүдэй дүй дүршэлөөр баяжаһан хүнүүдээр манай колхозууд ехэ олон.

Хүндэтэ нүхэр Сталин! Хориин аймагай Сталинай нэрэмжэтэ, Бичүүрын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ, Сэлэнгын аймагай Куйбышевай нэрэмжэтэ, Кяхтын аймагай Энгельсын, Ульяновай ба Ленинэй нэрэмжэтэ, Иволгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, Байкало-Кударын аймагай «2-я пятилетка» ба «Большевик» болон бусад олон колхозуудэй, мүн республикын бүхы олон арбаад хонишодой, фермэнүүдэй болон колхозуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл хадаа хонин ажалые түргөөр хүгжөөхэ, эрхим һайн шанартай нооһо ехээр хайшалжа абаха тушаа манай колхозууд бүрин арга боломжотой байна гэжэ лаблан харуулна. Жэшээнь, Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой хонишон Цыренжит Доржиева энэ жэлдэ 397 эхэ хониндоо 437 хурьгадые абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлһэн байна, мүн энэ аймагай «Улаан Үшөөтэ» колхозой хонишод Дашижап Идамжапов 291 эхэ хониндоо 355 хурьгадые абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлээ, тиихэдэ Гомбо Шагдуров 324 эхэ хониндоо 385 хурьгадые абажа түлжүүлһэн байна. Иволгын аймагай Гильбэрын сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Очир Найданова 139 эхэ хониндоо 237 хурьгадые абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлһэн байха юм. Ториин аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой хонишод Анна Тугаринова 265 эхэ хониндоо 280 хурьгадые, тиихэдэ Анастасия Тугаринова 177 эхэ хониндоо 190 хурьгадые абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлһэн байна.

Республикын олон колхозууд нарин, нарибтар ба шэрүүбтэр нооһотой һүрэг олон хонидтой, тиигээд гүрэндөө һайн шанартай нооһо тушаана.

Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ 2504 килограмм һайн шанартай нооһо түсэбһөө үлүүлэн гүрэндөө тушаажа, нооһо тушааха уялгаяа хоёр дахин үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Мүн энэ аймагай Буденныйн нэрэмжэтэ колхоз 3640 килограмм һайн шанартай нооһо түсэбһөө үлүүлэн гүрэндөө тушаагаа. Ярууын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоз 2000 килограмм һайн шанартай нооһо түсэбһөө үлүүлэн гүрэндэ тушаагаа.

Мүн энэ аймагай «Улаан Туяа» колхоз нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө дунда жэшээгээр 4 килограмм үлүүтэй нооһо хайшалжа абаһан байха юм.

Байкало-Кударын аймагай «2-я пятилетка» колхозой хониной товарна фермэ энэ жэлдэ нарин нооһото хонин бүхэнһөө дунда жэшээгээр 7,9 килограмм, нарибтар нооһотой хониндоо 4—4 килограмм нооһо хайшалжа абаһанайнгаа ашаар энэ колхоз гүрэндэ нооһо тушааха түсэбөө 140 процент дүүргэһэн байха юм.

Тэдэ түрүү колхозуудай, фермэнүүдэй болон хонишодой дүй дүршэл бүхы колхозуудта муугаар дэлгэрүүлэгдэнэ. Тиимэ дээрэһээ манай республика догор хонин ажал хангалтагүйгөөр хүгжэжэ байна. Гадна һүүлэй жэлнүүдтэ энээниие тоохогүй ябадалнууд үзэгдэнэ. Ниитын малажалай энэ шухала һалбариин хүгжэлтын темп хадаа парти ба правительствын эрилтэнүүдые ханганагүй.

Хонин ажалые хүгжөөхэ тушаа 1951 ондо республикын колхозуудта тогтоогдоһон гүрэнэй түсэб дүүргэгдэнэгүй. Колхозуудта хонидой, илангаяа нарин ба нарибтар нооһотой хонидой тоо толгой тон аалиханаар ургажа байна, харин һүүлэй жэлнүүдтэ республикын хэдэ хэдэн аймагуудта тэдэнэй тоо толгой нилээд хорошоһон байха юм. Сэлэнгын, Кяхтын, Бичүрын, Кударын, Зэдын ба бусад зарим районуудай фермэнүүдтэ эхэ хонидой олоороо һубайрха, мүн хонидой үхэхэ ба гаргашалагдаха ябадал үзэгдэнэ. Уһажуулха дүүрэн арга боломжын байбашье, уһанай үгы байһан дээрэһээ бэлшээриин үргэн ехэ талмайнууд ашаглагданагүй. Колхозуудта ой модоной ехэ талмайнууд бэхижүүлэгдэнхэй, теэд олохон колхозууд хонидой тоо толгойе саашадань олошоруулха ба бүрин бүтэн байлгаха хэрэгтэ тон шухала, хониной һайн байрагүй байжа байха юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ бүхы советскэ арадтаяа хамта Бурят-Монголой ажалшад болбол агуухэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталхые эрижэ, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалга доро гарнуудаа табиһал байна. Хандалга доро гарнуудаа табихадаа, бидэ болбол Эхэ оронойнгоо экономическа хүсэ шадалые, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэгые бэхижүүлхын тулада саашадаа улам һайнаар ажаллахабди гэжэ үгэеэ үгэһэн байнабди.

Һайн шанартай нарин, нарибтар ба шэрүүбтэр нооһо ехээр хайшалжа абалгын туйлай ехэ удхашанартай байһые мэдэржэ, бидэнэр, республиканска зүблөөндэ хабаадагшад, мүн Бурят-Монголой бүхы хонишод доро дурсагдагша уялгануудые абанабди:

1951 онтой сасуулбал, ойрын гурбан жэлэй турша соо республикын колхозууд болон совхозуудта хонидой нийгэ тоо толгойе хоёр дахин олошоруулхабди. Тэрэ тоодо нарин нооһотой хонидой тоо толгойе 4 дахин, нарибтар ба шэрүүбтэр нооһотой хонидой тоо толгойе 3 дахин олон болгохобди.

Тиихын тулада эхэ хонидой һубайрха ябадалые бүрин усадхажа, эхэ хонидые олоорнь хурьгалуулхын түлөө, мүн малай хойноһоо һайнаар харууһалжа, эдеэлүүлжэ ба һайн байрада байлгажа, орооной кампаниие болон хонидые искусственнаар ороондо оруулха ябадалые эмхитэйгээр үнгэргэжэ, колхозно болон совхозно хонин ажалай фермэнүүдтэ хонидой үхэхэ ба гаргашалагдаха ябадалые болюулжа, хонидойнгоо бүхы тоо толгойе бүрин бүтэн байлгахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэбди;

Сабшалангай болон бэлшээриин газарнуудые һайжаруулжа, нэгэ жэлэй ба олон жэлэй ногоонуудые, тэжээлэй корнеплодууд болон силосно культурануудые тариха талмайнуудые үргэдхэжэ, тэдэнэй ургасые нилээд ехэдхэжэ, ниитын хонин ажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө зоримгойгоор тэмсэхэбди;

Хонидой болон хурьгадай һайн байрануудай барилгые үргэнөөр дэлгэрүүлхэбди, хониной нооһо хайшалха ябадалые бүрин механизировалхабди;

Фермэнүүдтэхи хонин бүхэнһөө нооһо ехээр абахын түлөө үдэр бүхэндэ тэмсэхэбди. Энэ жэлдэ хайшалжа абаһан нооһонтой сасуулбал, колхозно хонин ажалай фермэнүүдтэ нооһо хайшалжа абалгые 1954 оной эсэстэ 2,5 дахинһаа үлүүгээр, тэрэ тоодо нарин нооһо хайшалжа абалгые 6 дахин, нарибтар нооһо хайшалжа абалгые 3,5 дахин, шэрүүбтэр нооһо хайшалжа абалгые 2,5 дахин ехэ болгохобди.

Тиихын тулада 1954 ондо нарин нооһотой хонин бүхэнһөө дунда жэшээгээр 4,5 килограмм, нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 4 килограмм, шэрүүбтэр нооһотой хонин бүхэнһөө 3,4 килограмм нооһо хайшалжа абахабди. Саашадаа хонидой үүлтэрые һайжаруулха тушаа хүдэлмэри эсэшэ сусашагүйгөөр ябуулхабди. 1954 оной эсэстэ республикын колхозуудтахи племенной хонин ажалай фермэнүүдэй тоое 170 болотор олошоруулхабди.

Республикын зарим районуудай хонишод бүри дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абанхай:

Хориин аймагай хонишод хадаа 1953 оной июлиин 1 болотор хонидойнгоо тоо толгойе хоёрһоо үлүү дахин олошоруулха; нарин нооһотой хонин бүхэнһөө дунда жэшээгээр 4,5 килограммһаа, нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 4 килограммһаа, шэрүүбтэр нооһотой хонин бүхэнһөө 3,3 килограммһаа доошо бэшэ нооһо хайшалжа абахабди гэжэ бэе уялгалһан байна;

Сэлэнгын аймагай хонишод нарин, нарибтар ба шэрүүбтэр нооһотой хонидые олошоруулжа, 1953 оной эсэс хүрэтэр хонидойнгоо тоо толгойе 120 процент олон болгохо; нарин нооһотой хонин бүхэнһөө дунда жэшээгээр 4,5 килограмм, нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 4 килограмм, шэрүүбтэр нооһотой хонин бүхэнһөө 3,3 килограммһаа доошо бэшэ нооһо хайшалжа абахабди гэжэ бэеэ уялгалба;

Зэдын аймагай хонишод 1953 оной эсэстэ хонидой тоо толгойе 120 процент олон болгохо ба нарин нооһотой хонин бүхэнһөө дунда жэшээгээр 4,5 килограмм, нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 4 килограмм, шэрүүбтэр нооһотой хонин бүхэнһөө 3,3 килограммһаа доошо бэшэ нооһо хайшалжа абахабди гэжэ бэеэ уялгалаа;

Ярууна аймагай хонишод хадаа 1953 оной июлиин 1 хүрэтэр хонидойнгоо тоо толгойе 120 процент олон болгохо; нарин нооһотой хонин бүхэнһөө дунда жэшээгээр 4,3 килограмм, нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 3,8 килограмм, шэрүүбтэр нооһотой хонин бүхэнһөө 3,1 килограммһаа доошо бэшэ нооһо хайшалжа абахабди гэжэ бэеэ уялгаланхай;

Кяхтын аймагай хонишод 1953 оной эсэс хүрэтэр хонидойнгоо тоо толгой 1,5 дахин олон болгохо, нарин, нарибтар ба шэрүүбтэр нооһотой хонидоо ехээр олошоруулха; нарин нооһотой хонин бүхэнһөө дунда жэшээгээр 4,5 килограмм, нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 4 килограмм, шэрүүбтэр нооһотой хонин бүхэнһөө 3,3 килограммһаа доошо бэшэ нооһо хайшалжа абахабди гэжэ бэеэ уялгалһан байна;

Ториин аймагай хонишод 1953 оной эсэс хүрэтэр хонидойнгоо тоо толгойе 114 процент олон болгохо; нарин нооһотой хонин бүхэнһөө дунда жэшээгээр 4,5 килограмм, нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 4 килограмм, шэрүүбтэр нооһотой хонин бүхэнһөө 3,3 килограммһаа доошо бэшэ нооһо хайшалжа абахабди гэжэ бэеэ уялгалаа;

Курумканай аймагай хонишод 1953 оной июлиин 1 хүрэтэр хонидойнгоо тоо толгойе 110 процент олон болгохо; нарин нооһотой хонин бүхэнһөө дунда жэшээгээр 4,5 килограмм, нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 4 килограмм, шэрүүбтэр нооһотой хонин бүхэнһөө 3,3 килограммһаа доошо бэшэ нооһо хайшалжа абахабди гэжэ бэеэ уялгаланхай.

Республикын түрүү колхозууд болон эрхим хонишод бүри ехэ уялгануудые абаба:

Хонишодой республиканска мүрысөө үүсхэһэн Хориин аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 1953 оной июлиин 1 болотор хонидойнгоо тоо толгойе гурба дахин олон болгохо, нарин нооһотой хонин бүхэнһөө 4,5 килограмм, нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 4,2 килограмм, шэрүүбтэр нооһотой хонинһоо 4 килограммһаа доошо бэшэ нооһо хайшалжа абаха гэжэ өөрыгөө уялгалба. Жэл бүри 100 эхэ хонин бүхэнһөө 130-һаа үсөөн бэшэ хурьгадые абаха;

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 1953 оной июлиин 1 болотор хонидойнгоо тоо толгойе хоёр дахин олошоруулха ба нарин нооһотой хонин бүхэнһөө 4,5 килограмм, нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 4,2 килограмм, шэрүүбтэр нооһотой хонин бүхэнһөө 4 килограмм хүрэтэр нооһо хайшалжа абаха гэжэ уялга абанхай;

Зэдын аймагай «Коммунизм» колхоз 1953 оной июлиин 1 болотор хонидойнгоо тоо толгойе хоёр дахин олошоруулха, нарин нооһотой хонин бүхэнһөө 4,3 килограмм, нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 3,8 килограмм, шэрүүбтэр нооһотой хонин бүхэнһөө 3,2 килограмм нооһо хайшалжа абаха. 1952 — 1953 онуудта 100 эхэ хонин бүхэнһөө 110-һаа үсөөн бэшэ хурьгадые абаха гэжэ уялга абанхай.

Кяхтын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз 1953 оной эсэс хүрэтэр хонидойнгоо тоо толгойе 3,5 дахин олошоруулха, нарин нооһотой хонин бүхэнһөө 4,5 килограмм, нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 4 килограмм, шэрүүбтэр нооһотой хонин бүхэнһөө 3,3 килограмм нооһо хайшалжа абаха гэжэ уялга абаа.

Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз хонидойнгоо тоое хоёр дахин олон болгохо, нарин нооһотой хонин бүхэнһөө 4,6 килограмм, нарибтар ноһоотой хонин бүхэнһөө 4,1 килограмм, шэрүүбтэр нооһотой хонин бүхэнһөө 3,4 килограмм нооһо хайшалжа абаха гэжэ өөрыгөө уялгалаа;

Хориин аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Мыдыгма Бадмаева фермэ дээрэ 9 жэлэй турша соо хүдэлмэрилжэ байха зуураа 2025 хурьгадые түлжүүлээ. 1951 оной 9 һара соо 240 эхэ хониндоо 269 хурьгадые абаа, тиигээд табан жэл соо 1380 хурьгадые түлжүүлжэ, өөрынгөө отарын хонидые 6 дахинһаа үсөөн бэшээр олошоруулха уялга абаа;

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Цыбик Дамбаева 1951 оной 9 һара соо 200 эхэ хониндоо 210 хурьгадые абаа, тиигээд 1953 оной июлиин 1 болотор өөрынгөө отарын хонидые 2,5 дахин олошоруулха гэжэ бэеэ уялгалба;

Байкало-Кударын аймагай «2-я пятилетка» колхозой ахалагша хонишон Мария Балдакова жэл бүхэндэ 100 эхэ хонин бүриһөө 125-һаа үсөөн бэшэ хурьгадые абажа, дүрбэн жэлэй турша соо өөрынгөө отарын хонидые 3 дахинһаа үсөөн бэшээр олошоруулха уялга абанхай;

Кяхтын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой хонишон Мария Мункоева жэл бүхэндэ 100 эхэ хонин бүриһөө 130 хурьга абаха, 1955 он болотор нарин нооһотой хонин бүхэнһөө 5 килограмм, нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 4,5 килограмм, шэрүүбтэр нооһотой хонин бүхэнһөө 4,2 килограмм нооһо хайшалжа абадаг болохо гэжэ бэеэ уялгалба:

Сэлэнгын аймагай 18 партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Петр Батышев жэл бүхэндэ 100 хонин бүриһөө 110 хурьга абаха, 1955 он болотор нарин ба нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 5 килограмм нооһо хайшалжа абадаг болохоор бэеэ уялгаланхай;

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Бадма Бальдирова жэл бүхэндэ 100 эхэ хонин бүриһөө 115 хурьга абаха, өөрынгөө отарын хонин бүхэнһөө 4,5 килограмм нооһо хайшалжа абахаар бэеэ уялгалаа;

Хориин аймагай «Путь Сталина» колхозой хонишон Аюша Найданов жэл бүхэндэ 100 эхэ хонин бүриһөө 120 хурьга абаха, 1955 он болотор нарин ба нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 5 килограмм нооһо хайшалжа абаха гэжэ уялга абаа;

Курумканай аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хонишон Хандацу Гармаева жэл бүхэндэ 100 эхэ хонин бүриһөө 120 хурьга абаха, 1955 он болотор нарин ба нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 5 килограмм нооһо хайшалжа абаха гэжэ бэеэ уялгаланхай;

Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Мария Логинова жэл бүхэндэ 100 эхэ хонин бүриһөө 125 хурьга абаха; тиихэдэ түл олонто 500 хонидой 100 хонин бүхэнһөө 135 хурьга абаха, 1955 он болотор нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 4,5 килограмм нооһо хайшалжа абаха гэжэ бэеэ уялгалаа;

Зэдын аймагай «Голын Очи» колхозой хонишон Лубсан Мункоев жэл бүхэндэ 100 эхэ хонин бүриһөө 135 хурьга абаха, 1955 он болотор нарин нооһотой хонин бүхэнһөө 5 килограмм, шэрүүбтэр нооһотой хонин бүхэнһөө 3,5 килограмм нооһо хайшалжа абахаар бэеэ уялгалба;

Хориин аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Жигмыт Бадмаева жэл бүхэндэ 100 хонин бүриһөө 120 хурьга абаха, 1955 он болотор нарин ба нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 5 килограмм нооһо хайшалжа абаха гэжэ бэеэ уялгаланхай;

Хориин аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Бальжинима Цыдыпова жэл бүхэндэ 100 хонин бүриһөө 125 хурьга абаха, 1955 он болотор нарин ба нарибтар нооһотой хонин бүхэнһөө 5 килограмм нооһо хайшалжа абаха гэжэ бэеэ уялгалаа.

Эдэ үндэр уялгануудаа бэелүүлхэ ябадал 1951—1952 оной үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэлгэһөө нилээд дулдыдаха байһыень хараада абажа, мүнөө манай республикын эрэгтэй ба эмэгтэй колхозниигууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хадаа үбэлдэ һайнаар бэлэдхэхын тулада, мүн хонидые байрада байлгажа, гарзагүйгөөр үбэлжүүлхын тулада хамаг бүхы хаба хүсэеэ гаргажа байна.

Бидэнэр болбол 1952 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 110-һаа үсөөн бэшэ хурьгадые абахын тулада хониной намарай орооной кампаниие хаһа саг соонь ба үнгэрэгшэ жэлнүүдэйхидэ орходоо үлэмжэ ехэ эмхитэйгээр үнгэргэхэ бүхы хэмжээнүүдые абанабди. Республикын хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болбол колхозуудай фермэнүүдтэхи хонидой зоогехническэ болон ветеринарна харууһалгые эрид һайжаруулха, зоотехническэ ба ветеринарна наукын туйлалтануудые болон түрүүшүүлэй дүй дүршэлые колхозуудай хонин ажалда оролдосотойгоор нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ, гурбан жэлэй агрозоотехническэ курсануудта колхозниигуудай олоороо һураха ябадалые һайнаар эмхидхэхэ гэжэ уялга абанхай.

Иимэ ехэ уялгануудые бэедээ дгажа абаад, бидэнэр, Бурят-Монголой хонишодой республиканска зүблөөндэ хабаадагшад хадаа бүхы районууд, колхозууд, фермэнүүд ба хонин ажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондо социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэбди, хонин ажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ ба һайн шанартай нооһо элбэг ехээр хайшалжа абаха гэһэн зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ өөһэдынгөө бүхы хүсэ шадалые, эрдэм ба дүй дүршэлые зорюулхабди.

Манай бүхы илалтануудые үүсхэгшэ ба эмхидхэгшэ Ленин — Сталинай агуухэ парти мандаха болтогой!

Колхозно таряашадай түрэл эсэгэ ба хани нүхэр агуухэ Сталин мандаха болтогой!

Энэ бэшэг болбол Бурят-Монголой колхозууд болон совхозуудай хонин ажалай түрүүшүүлэй республиканска зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн ба баталан абтаһан байна.

Олон хүүгэдтэй эхэнүүд шагнагдаба

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр, олон хүүгэдтэй бүлэг эхэнүүдые «Эхын алдар» гэжэ орденуудаар ба «Эхын медаль» гэжэ медальнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй үмэнэһөө шагнаба.

Заиграйн аймагай Белая речка гэжэ тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр А. Н. Бурлакова, Түнхэнэй аймагай колхозницануud С. Г. Будаева, Л. Ш. Данзанева, В. Д. Дёмина, Е. Г. Попова, Д. Ш. Хандирова, Кырен тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр О. С. Дёмина гэгшэд 9 хүүгэдые түрэһэнэй ба хүмүүжүүлһэнэй түлөө «Эхын алдар» гэжэ 1-дэхи шатын орденоор шагнагдаа.

8 хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн долоон эхэнүүд «Эхын алдар» гэжэ 2-дохи шатын орденоор шагнагдаба. Тэдэнэй дунда Улан-Удэ городой Железнодорожно районой гэрэй эзэн эхэнэр М. А. Аршинская, Заиграйн аймагай Старая-Брянь тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр П. Я. Тютрина, Бабушкин городой Мысовая станциин метеорологическа станциин хүдэлмэрилэгшэ В. И. Оленцевич болон бусад бии.

«Эхын алдар» гэжэ 3-дахи шатын орденоор Заиграйн аймагай Верхне-Тальцы тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр П. Г. Русских, Бабушкин городой гэрэй эзэн эхэнэр Е. Г. Коверина болон хамта 13 эхэнүүд шагнагдаба. «Эхын медаль» гэжэ 1-дэхи шатын медаляар 26, «Эхын медаль» гэжэ 2-дохи шатын медаляар 55 хүн шагнагдаһан байна.

РСФСР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЫЕ 1951 ОНОЙ III КВАРТАЛ СОО ДҮҮРГЭЛГЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

РСФСР-эй Статистическэ управлениин мэдээсэл

1951 оной III квартал соо РСФСР-эй республиканска ба нютагай промышленностиин, хүдөө ажахын хүгжэлтэ, эд бараанай эрьесые үргэдхэлгэ иимэ тоо мэдээнүүдээр тодорхойлогдоно:

I.

Валовой продукци үйлэдбэрилэн гаргалгаар квартальна түсэб РСФСР-эй республиканска ба нютагай промышленностьда 104 процент дүүргэгдэө. Промышленностиин валовой продукци гаргалгын түсэб РСФСР-эй зарим министерствонүүдээр ба ведомствонүүдээр иигэжэ дүүргэгдөө:

	1951 оной III кварталай квартальна түсэбые дүүргэлгын процент
РСФСР-эй нютагай промышленностиин Министерство	107
РСФСР-эй барилгын материалнуудай промышленностиин Министерство	106
РСФСР-эй ой модоной промышленностиин Министерство	100,7
РСФСР-эй нютагай түлишын промышленностиин Министерство	109
РСФСР-эй хүнгэн промышленностиин Министерство	102
РСФСР-эй эдеэ хоолой промышленностиин Министерство	108
РСФСР-эй мяханай ба һүнэй промышленностиин Министерство	98
РСФСР-эй загаһанай промышленностиин Министерство	80
РСФСР-эй автомобильна транспортын Министерствын промышленна предприятинууд	104
РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ полиграфическа промышленностиин, издательствонуудай ба ном худалдалгын хэрэгүүдые эрхилэхэ Управлениин промышленна предприятинууд	105
РСФСР-эй элүүрые хамгаалха Министерствын промышленна предприятинууд	106
РСФСР-эй олзоборилгын кооперациин совет	107
РСФСР-эй модоной олзоборилгын кооперациин совет	103
Всекоопинсоюз	112

1951 оной III кварталда РСФСР-эй республиканска ба нютагай промышленностиин валовой продукци 1950 оной III кварталтай сасуулбал 14,6 процентээр ургаа.

1951 оной III кварталда гүрэнэй республиканска ба нютагай промышленностьдахи хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ 1951 оной III кварталда орходоо 7 процентээр ургаа.

Промышленна продукциин өөрын үные химдаруулха талаар 1951 оной III кварталда гэжэ тогтоогдоһон даалгабари үлүүлэн дүүргэгдэө.

II.

Колхозууд, машинно-тракторна станцинууд ба совхозууд ургаса хуряалгые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Намарай культурануудые тарилга энэ жэлэй намар агротехникын үндэр хэмжээндэ ба эрхим болзорнуудта үнгэргэгдөө. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо намарай тараан ехээр таригдаа, тиихэдэ шэнисэ тарилга нилээд ехээр үргэдхэгдэһэн байна.

Мүнөө жэлдэ хүдөө ажахы нилээд олон шэнэ тракторнуудые, комбайнуудые ба хүдөө ажахын бусад машинануудые абаа, колхозууд ба совхозуудай үйлэдбэрине механизацилгын хэмжээн дээшэлээ.

Машинно-тракторна станцинууд 1951 оной үнгэрэгшэ хугасаа соо 1950 оной энэ үеынхидэ орходоо колхозуудта хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые 21 процент ехээр хэһэн байна. Колхозуудта ороһото культурануудые комбайнаар хуряалга 1950 онойхидо орходоо 30 процент ехээр хэгдээ.

Колхозууд ба совхозуудта малай тоо улам олошоржо үргэлжэлөө. 1950 оной октябриин 1-һээ 1951 оной октябриин 1 хүрэтэр колхозуудай нийтын малай тоо иигэжэ олошороо гэбэл: эбэртэ бодо мал 12 процент, тэрэ тоодо үнеэд 14 процент, гахай 29 процент, хони ба ямаад 12 процент, адуу морид 10 процент олошорһон байна. Колхозуудай шубуунай тоо 16 процентээр олошороо.

РСФСР-эй совхозуудай Министерствын совхозуудта мүн энэ болзор соо эбэртэ бодо мал 16 процент, тэрэ тоодо үнеэд 18 процент, гахай 19 процент, хони ба ямаад 24 процент, адуу морид 16 процент олошорһон байна. Совхозуудай шубуунай тоо 21 процентээр олошороо.

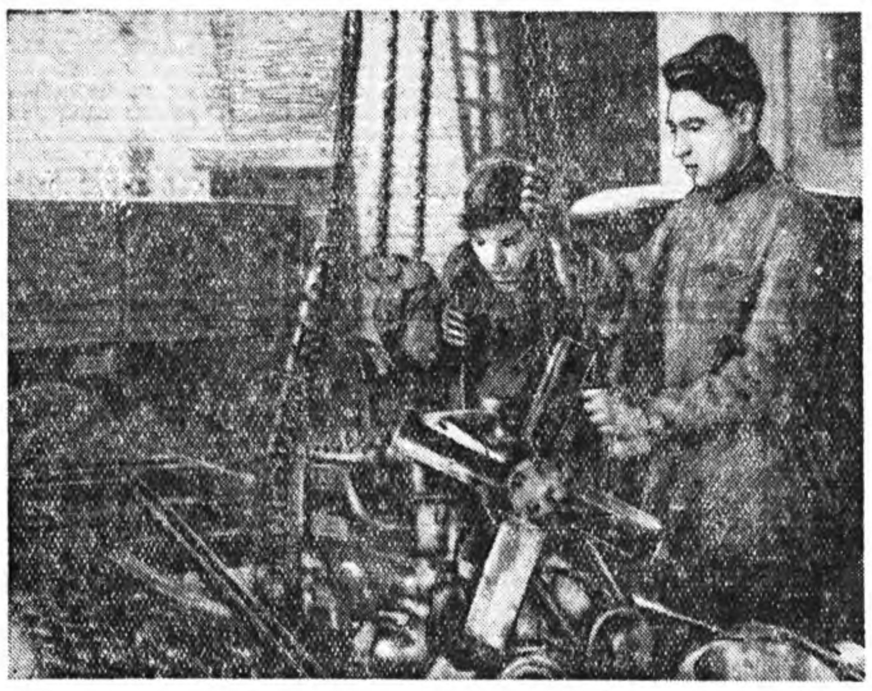
III.

1951 оной III кварталда советскэ худалдаа наймаан саашадаа дэлгэржэ үргэлжэлөө. **Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай талаар** 1950 оной III кварталайхида орходоо, сасуулагдамал сэнгээр абахада, 13 процент үлүү ехэ эд бараан арад зондо худалдагдаа. Тиихэдэ мяха, колбасна зүйлнүүдые, загаһанай продуктнуудые, малай ба ургамалай тоһо, һү ба һүнэй продуктнуудые, сыр, сахар, кондитерска зүйлнүүдые, хлопчатобумажна бүдүүдые, торгон бүдүүдые, элдэб оймно, трикотажна зүйлнүүдые, гуталнуудые, парфюмери, мебель, радиоприемнигуудые, патефонуудые, оёдолой машинануудые, фотоаппарадуудые, велосипедүүдые худалдалга нилээд ехэ болоһон байна.

1951 оной III кварталда **колхозно рыногууд дээрэ хүдөө** ажахын продуктнуудые арад зондо худалдалга 1950 оной III кварталтай сасуулхада тэрэшэлэн ехэ болоо, тиихэдэ гурил, сала, шубуу, үндэгэ, фруктнуудые ба мёд худалдалга илангаяа ехэ болоһон байна.

РСФСР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИ.

Октябриин урда тээхи мүрысөөн



Улан-Удын мотор заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд Агуухэ Октябриин 34-дэхи жэлэй ойе ехэ амжалтатайгаар угтажа байна. Автомобиль заһабарилгын пехын слесарь Ефрем Изотович Антонов стахановска вахтада жагсаад, халаанайгаа даабарине 200—250 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Антонов (баруун гарһаа), тэрэнэй һурагша Тихонов заһабарилагдаһан мотор рэмэ дээрэ тодхожо байна. **А. Мантаевай фото.**

Социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табихадаа, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэд бүхы арадтаяа хамта Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон, ажахын-финансова ба худалдаа наймаанай түсэбүүдээ дүүргэхэ талаар дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгануудые абаһан юм.

Тиин олохон предприятинууд уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлбэ. Иволгын аймпотребсоюзай Саянтын сельпо үйлэдбэриин даалгабарине квартал бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэ. БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба Центросоюзай нэгэдэхи шангуудые, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба профсоюзуудай областной Соведэй дамжуулгын Улаан тугые тус сельпо абаһан байна. Энэ сельпо (түрүүлэгшэнь нүхэр Алашкевич) эд товарай эрьесын жэлэй түсэбые 130 процент дүүргээ.

Энэ сельпогой түрүүлэгшээр нүхэр Алашкевичын олон жэл соо хүдэлмэрилхэ үедэ, гүрэнэй зөөри үрихэ ба хулгайлха ушарнууд үзэгдөөгүй.

Яруунын аймпотребсоюзай Комсомольско сельпо (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Болдугов) III квартал соо социалистическэ мүрысөөндэ һайн амжалтануудые туйлаа. Тус сельпогой коллектив эд товарай эрьесын түсэбые 111,8 процент дүүргээ.

Кабанскын аймагай Твороговско сельпо (түрүүлэгшэнь нүхэр Суворов) 1951 оной нэгэдэхи квартал соо социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлээд, республикын Министрнүүдэй Соведэй ба облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг, 5000 түхэригэй нэгэдэхи шан абаһан байгаа, III кварталда Твороговско сельмаг (даагшань нүхэр Колмынин) эд товарай эрьесын түсэбые 118 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 19000 түхэригэй олзо үгөө. Энэ сельмаг худалдаа наймаа жэшээтэ һайнаар эмхидхэнэ, эд бараанай ассортиментын минимум эндэ бүрин хангана, магазин соонь ариг сэбэр һайнаар сахигдана.

Хэжэнгын аймпотребсоюзай худалдаа наймаанай предприятинууд уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлээ. Кооперациин үнчэй хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Гуруевай хүтэлбэрилдэг раймаг эд товарай эрьесын түсэбые 112 процент дүүргэбэ. Хэжэнгын сельпогой нүхэр Суворовой эрхилдэг ларек эд товарай эрьесын түсэбые 200 процент, нүхэр Гатиловай эрхилдэг ажахын магазин—115,3 процент дүүргэбэ. Тэдэнэр колхозуудые барилгын материалнуудаар, ажахын эд бараагаар һайнаар хангана.

Худалдаа наймаанай эдэ предприятинуудай коллективүүд социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар иимэ амжалтануудые туйлаа.

Д. Колмаков.

ШЭНЭ ШОФЁРНУУД

«Глававтотранскадры» гэжэ Зүүн-Сибириин һуралсалай комбинадай мэдэлэй, Улан-Үдэдэхи автомобильна һургуули манай республикын ой модоной промышленностьда хүдэлмэрилхэ гурбадахи классай шоферуудые бэлэдхэжэ һаяхан гаргаба.

Курсантнууд А. Леонов, В. Элов, Ф. Тарабукин, И. Иванов, А. Васильев, И. Суворов, А. Сердюков гэгшэд гүрэнэй автоинспекциин шалгалтын комиссиһаа эрхим ба һайн сэгнэлтэнүүдые абаһан байна.

Леспромхозуудта гарахынгаа урда тээ шэнэ шоферүүд энэ жэлэй модо бэлэдхэлэй сезондо үйлэдбэриин ехэ амжалтануудые туйлаха уялга абаа.

А. Михайлов.

Турциин Правительстводо Советскэ Правительствын хэһэн мэдүүлгэ

СССР-һээ Турцида байгаа посол А. А. Лаврищев ноябриин 3-да Турциин вице-премьер ба гадаадын хэрэгүүдэй министрын уялгые саг зуура даагша Агаоглу гэгшэтэй уулзажа, Советскэ Правительствын даалгабаряар тэрээндэ доро дурсагдаһан мэдүүлгэ хэһэн байна.

«Хойто-атлантическа союз гэгдэдэгэй гэшүүн болон орохыень Турциие уриха тушаа тус соведэй тогтоол тухай, тэрэшэлэн тус урилыень турецкэ правительствын хүлеэн абаха һаналтай байһан тухай хэблэлэй мэдээсэлнүүдтэй дашарамдуулан, СССР-эй Правительство хадаа турецкэ республикын правительстводо доро дурсагдаһан мэдүүлгэ хэхые шухалада тоолоно.

Хойто-атлантическа блок тус блогто хабаадагша гүрэнүүдэй өөһэдыгөө хамгаалха хэрэгтэ огто хамаадахагүй байна, тэдэ гүрэнүүдтэ добтолхо гэжэ хэнэйшье һанаашалдагүй байһаниинь мэдээжэ, харин тус блок хадаа агрессивнэ зорилготой, тиимэһээ эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдалые хамгаалха хэрэгтэ алба хэжэ шадахагүй байна гэжэ Советскэ Правительство өөрынгөө официальна документнүүд соо зааһан байна.

Атлантическа блогой байгуулагдаһанһаа хойшо болоһон событинууд, тодорхойлбол: энэ блогто хабаадагша оронуудай нэгэдэмэл арми байгуулха талаар, Баруун Германие ремилитаризацилха ба гитлеровскэ генералнуудаар толгойлуулагдан байгуулагдажа байгаа Баруун Германиин регулярна армиие тус нэгэдэмэл армида оруулха талаар абтажа байгаа хэмжээнүүд, зэбсэгжэлгын улам яаралтайгаар хэгдэжэ байһан ябадал, американска сэрэгэй базануудай байгуулагдажа, үргэдхэгдэжэ байһан ябадал ба сэрэгэй бусад хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулганууд хадаа атлантическ блок — Америкын Холбоото Штадуудаар толгойлуулһан империалистическэ гүрэнүүдэй агрессивнэ политикын зэбсэг мүн гэжэ ямаршье һэжэглэлтэгүйгөөр харуулна.

Бии байгаа олон тоото мэдээнүүдэй ёһоор, турецкэ территори дээрэ США-гэй командованиин ба мэргэжэлтэдэй хүтэлбэреэр, тэдээнэй туһаламжаар уһан-сэрэгэй базанууд байгуулагдажа байна, тиихэдэ Советскэ Союзай хилэнүүдтэ дүтүүр сэрэгэй аэродромууд олоор баригдажа байна.

Эдэ условинууд дээрэһээ харахада, Атлантикада ямаршье хамаралгүй Турциие атлантическа блогто оруулха гэжэ урилһан ябадал хадаа агрессивнэ зорилготойгоор Советскэ Союзай хилэнүүдтэ дүтүүр сэрэгэй базануудые байгуулхын тула империалистическэ гүрэнүүдэй зүгһөө Турциин территориие ашаглаха гэһэн ябадал мүн болоно.

Турцитай хүршэ гүрэн байһан туладаа СССР болбол тиимэ баримтануудта хамаагүйгөөр хандажа шадахагүй байна, тиимэһээ дээрэ дурсагдаһан асуудалнуудаар зохих тайлбаринуудые турецкэ правительствын үгэхыень Советскэ Правительство хүлеэнэ.

Агрессивнэ атлантическа блогто ороходоо ба Советскэ Союзай хилэнүүдтэ дүтүүр гадаадын сэрэгэй базануудые байгуулха ябадалда турецкэ территориие хэрэглүүлхэдэ өөртөө даажа абаха харюусалгыень турецкэ правительствын анхаралые хандуулха ябадал шухала гэжэ Советскэ Правительство тэрэшэлэн тоолоно».

Колхознигууд-туршалгашад Москвада уулзаба

Ороной колхозуудта хүдөө ажахын культурын гурбан мянгаһаа дээшэ байшангууд эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэр мичуринска наукын ба хүдөө ажахын түрүүшүүлэй гуйлалтануудые пропагандироваллдаг, колхозно үйлэдбэридэ нэбтэрүүлдэг байна.

СССР-эй хүдөө ажахын Министерствын пропагандын главна управлениин уряалаар, дүй дүршэлөө андалдан абалсахын тула хүдөө ажахын культурын байшангуудай бүлэг хүтэлбэрилэгшэд ороной элдэб республиканууднаа Москвада ерэһэн байна.

Зүблөөндэ хабаадаһан колхознигууд-туршалгашад болбол хүдөө ажахын культурын байшангуудай хүдэлмэри тухай олон һонин зүйлнүүдые хөөрэжэ үгөө. Краснодарска хизаарай Старо-Минскэ районой «Красное знамя» колхозой мэдээжэ туршалгаша Г. Т. Школа гэгшын мэдээсэлые суглааргашад ехэхэн анхаралтайгаар шагнаа.

Г. Т. Школын хүтэлбэрилдэг хүдөө ажахын культурын байшан колхознигуудта ехэхэн хүндэтэй болонхой. Тус байшан һайн лабораторитой, библиотекэтэй, туршалгын участогуудтай юм. Эндэ колхознигууд өөһэдынгөө эрдэмые дээшэлүүлдэг, полинуудай ургасые ба малажалай ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхэ асуудалнуудые шэ жэлэн шиидхэдэг байна.

Колхозник Г. Т. Школа турша гын ажал олон жэлэй турша хэнэ. Тэрэ хадаа намарай, һахалгү шэниисын шэнэ сорт бии болго Тэрэнь зарим стандартна сортнуу та орходоо хэдэн центнерээр үлү ехэ ургаса үгэнэ. Колхоз энэ ш ниисые ехэхэн талмайда тари гектар бүриин 20—30 центнер т ряа хуряана. Намарай шэн сын сортые хабарайхитай ни лүүлһэнэй ашаар абтаһан ш ниисын ондоо сортые урэжүүл байна. Г. Т. Школа болбол юри ороһото культурадал адляар в лидо тариха рисэй сорт бии болго хо хүдэлмэри хэжэ байна.

Туршалгаша хадаа хүдөө аж хын культурын байшанда шада ри һайнтай эдэбхитэдые эмхидх Тэрээнэй хүдэлмэридэ 20 колхозни гууд үргэлжэ туһална.

Сталинска областиин Марьинс ска районой Ворошиловай нэр жэтэ колхозой хүдөө ажахын ку турын байшангые даагша В. Ф Кроливец гэгшын хүдэлмэри ех һонирхолтой. Тэрэ хадаа 1934 о һоо эхилэн колхоздо туршалга хүдэлмэри хэжэ, түрүү агротехни кые колхозно үйлэдбэридэ нэбт рүүлхэ ехэ хүдэлмэри хээ.

„Октябрьска революци ба ородой коммунистнуудай национальна политика" гэһэн И. В. Сталинай зохёол тухай

*

(Толилогдоһоор 30 жэлэй ойдо)

* *

«Октябрьска революци ба ородой коммунистнуудай национальна политика» гэһэн нүхэр Сталинай статья Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 4 жэлэй ойн үдэр «Правда» газетэдэ толилогдоһон юм.

1921 ондо дотоодын контрреволюциие ба империалистическэ интервентнүүдые илаһанай ашаар, советскэ засаг ажахын амгалан байгуулалтада ороо. Тэрэ үедэ манай орон дүрбэн жэлэй империалистическэ ба гурбан жэлэй граждanска дайнуудай һүүлээр тохёолдоһон ажахын угаа ехэ һандарал үзэһэн байгаа.

Ленинэй, Сталинай хүтэлбэреэр парти болбол X съезд дээрээ экономическа шэнэ политикада ороход тухай түүхэтэ тон шухала шиидхэбэри абаһан юм. Тиимэ шиидхэбэринь социализм байгуулхын тула хүдэлмэришэн ангиин ба таряашадай холбоо бэхижүүлхэ хэрэгтэ шэглүүлэгдэһэн байна. Тэрээнгүйгөөр, арадай ажахые һэргээн бодхооһо ба социализм байгуулха зорилгонуудые парти амжалтатайгаар шиидхэжэ шадахагүй байгаа, угаа олонхи хүн зоной, нэн түрүүндэ таряашадай талархал ба дэмжэлгэгүйгөөр Россин хүн зоной үсөөнхинь байһан пролетариат засагые дайлан абажа, тэрэниие гартаа барижа шадахагүй байгаа.

«Гэхэ зуура, Октябрьска революциин хүсэниинь юуб гэхэдэ, —гэжэ нүхэр Сталин заана,—тэрэ хадаа ородой пролетариадые тойруулан оломиллионно жэжэ буржуазие нэн түрүүндэ, тэрэнэй эгээн хүсэтэ ба олон тоото хубиие — таряашадые жагсааһан байна, эчээгээрээ баруун зүгэй революцинуудһаа илгарна. Тиин, ородой буржуази гансаардуулагдаһан, армигүй орхигдоһон, харин ородой пролетариат ороной хуби заяа шиидхэгшэнь болгогдоһон байна. Энээгүйгөөр, ородой хүдэлмэришэд засаг түрые гартаа барижа шадахагүй байгаа». (И. В. Сталин, Зохёолнууд, том 5, нюур 113).

Манай олонациональна ороной условинуудта социализм байгуулхын тулада хүдэлмэришэн ангиин ба таряашадай союз батадхаха гээшэ илангаяа орёо ба харюусалгатай зорилго байгаа. Ушарынь, ородой таряашадтай, мүн заха хизаарай хүн зоной угаа олонхидынь болоһон ондоо национальна таряашадтай холбоо бэхижүүлхэнь ородой пролетариадта шухала хэрэгтэй байгаа. Большевистскэ национальна политикын үндэһэ һуури дээрэ лэ энэ зорилгые шиидхэжэ болохо байһан юм.

Статья соогоо нүхэр Сталин болбол ородой коммунистнуудай национальна политикын шэнжэ шанарые тодорхойлһон ушар байдалнуудые заана, энэ политикын удхые нээнэ, тэрэнэй дүнгүүд ба уласхоорондын удха шанарые харуулна.

Тэрэ үедэ РСФСР-тэ байһан 140 миллион хүнэй 75 миллиониинь ородууд, 65 миллиониинь ородбэшэ нацанууд байһан баримтые нүхэр Сталин нэн түрүүн тэмдэглэнэ. Ородбэшэ национальностьнууд хаанта засагай үедэ социальна ба национальна—хоёр дарлалта доро байһаниинь мэдээжэ. Имагтал Агуухэ Октябрьска социалистическэ революци эдэ арадуудые сүлөөлөө, богоолшолгоһоо мулталан гаргаа, сүлөөтэйгөөр хүгжэхэ арга боломжо олгоо.

Хоёрдохи ушар байдал юун байгааб гэхэдэ, ородбэшэ нацанууд сэрэгэй талаар нилээд һулахан байһан газарта, советскэ ороной заха хизаар газарта гол түлэб һуудаг байгаа. Гэхэтэй хамта, түүхэй эдээр, түлишөөр ба эдеэ хоолоор баян эдэ районууд бүхы дээрээ ороной ажахын байдалда онсо шухала үүргэ бэелүүлдэг байгаа.

Центральна Росситай сасуулхада, национальна заха хизаарнуудай үнэхөөр гээгдэнги байһан ябадал гурбадахи ушар байдалынь болоно. Промышленна ба сэрэгэй талааараа һулаар хүгжэнхэй (гү, али оройдоо хүгжөөгүй) байһан тэдэ заха хизаарнууд Центральна Россин зүгһөө сэрэгэй ажахын туһаламжа үзүүлэгдээгүй һаань, бэеэ дааха байдалаа хамгаалжа шадахагүй байгаа. Центральна Россин промышленна ба сэрэгэй хүсэ шадал заха хизаарнуудай түлишын, түүхэй эдэй ба эдеэ хоолой туһаламжагаа мүн лэ нилээд дулдыданхай байһан юм.

«Эдэ ушар байдалнууд, — гэжэ нүхэр Сталин заана,—мүн коммунизмын национальна программын эли мэдээжэ заабаринууд ородой коммунистнуудай национальна политикын шэнжэ шанарые тодорхойлоо» (тэндэ, нюур 114).

Пролетарска интернационализмын ба бүхы арадуудай тэгшэ эрхын принципүүд дээрэ **үндэһэлэгдэһэн ленинско-сталинска национальна политикые большевистскэ партиин ба советскэ засагай эрид шууд бэелүүлһэнэй, бэеэ даанхай гүрэн байгуулха хүрэтэр өөрыгөө тодорхойлхо нацануудай эрхые тогтооһоной ашаар, олонациональна социалистическэ единэ гүрэн болзожо ахадүүгэй ёһоор арадуудай** һайн дурааараа нэгэдэхэ арга боломжонууд хангагдаа һэн.

Советскэ байгуулалтын илалта, Россин арадуудай политическэ ба эрхын талаараа адли тэгшэ байха ябадалые хангалга хадаа нацануудай хани харилсаатай байха политическэ бата үндэһэ һууриие байгуулаа.

Ородой коммунистнуудай национальна политикые шэнжэлэн харуулха зуураа, нүхэр Сталин зохёол соогоо иигэжэ бэшэнэ:

«Энэ политикын удхые хэдэн үгөөр хэлэжэ болохо гэбэл: ородбэшэ нацануудай һууришаһан областьнууд тушаа бүхы, алибаа «шунахайралганууд» болон «эрхэнүүдһээ» арсаха; эдэ нацануудай бэеэ даанхай гүрэн боложо ажамидарха эрхые мэдэрхэ (үгөөр бэшэ, харин бодото дээрэнь); центральна Росситай эдэ нацануудай сэрэгэй-ажахын һайндуранай союз тогтооһо; культурна ба ажахын талаараа хүгжэхэ хэрэгтэнь гээгдэнги нацануудта туһалха, тэрээнгүйгөөр «национальна тэгшэ эрхэ» гэдэг хооһон үгэ болохо байна; таряашадые бүрин сүлөөлһэнэй ба заха хизаарай нацануудай ажалша хүнүүдэй гарта бүхы засагые барюулһанай үндэһэ һуури дээрэ эдэ бүгэдэ хэгдэхэ—ородой коммунистнуудай национальна политикань иимэ байна» (мүн тэндэ, нюур 114—115).

Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэри доро Агуухэ Октябрьска эрьелтэ хэһэн ба советскэ засаг тогтооһон ородой героическа хүдэлмэришэн анги большевистскэ национальна политикые бэелүүлхээр бэлэн байһанаа бодото дээрэнь харуулаа, урдань дарлагдажа байһан бүхы арадуудай талархал, этигэл ба дэмжэлгые энээгээрээ туйлаа.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилээд, агуухэ ород арад урдын российска империин гээгдэнги арадуудай ажахы, культура ба советско-национальна гүрэн түры хүгжөөхэ хэрэгтэнь тэдээндэ һайн сэдьхэлээр туһалаа.

Россин бүхы нацануудай зүгһөө ородой хүдэлмэришэдтэ, агуухэ ород арадта этигэдэг байһанай ашаар лэ, дэлхэй дээрэ түрүүшын социалистическэ олонациональна гүрэн бии болоһон байна, энэшэ тэгшэ эрхэтэ арадуудай һайн дурын эбдэршэгүй союз гээшэ.

Урдын Россин заха хизаарай дарлагданги арад **виитын зүгһөө** ородой хүдэлмэришэдтэ, ород арадта талархадаг ба этигэн найдадаг байһан ябадал граждански дайнай үедэ Колчагые, Деникиниие, Врангелиие буга сохихо шухала факторнуудай нэгэниинь болоһон байна гэжэ нүхэр Сталин тэмдэглэнэ.

Советскэ социалистическэ байгуулалтын үндэһэ һуури дээрэ ургаһан батажаһан манай Эхэ ороной арадуудай хоорондохи агуухэ хани барисаан Советскэ Союзай ехэ хүсэ шадалай, тэрэнэй хэлбэриэшэгүй бата бэхи байха ябадалай түгээ хүсэтэ эшэ үндэһэниинь мүн. Социализмын ороной хүсэ шадал ба бата бэхинь, СССР-эй арадуудай сталинска хани барисаанай эбдэршэгүй байха ябадалынь Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай шэрүүн шанга шалгалтые гайхамшаг һайнаар дабажа гараа.

Ленинизмын дайсадые, элдэб ябазын оппортунистнууд, националхэлбэрилшэдые бута сохилго хадаа ленинско-сталинска национальна политикые амжалтатайгаар бэелүүлхэ шухала условинь болобо.

Нүхэр Сталинаар толгойлогдоһон

Дүй дүршэлөө абалсан ажаллая

...колхозойнгоо хониной-товар...риэдэ 10 гаран жэлдэ хони...үдэлмэрилнэб. Энэ үе соо...хони харууһалгаар багэ бэшэ...итэй болооб. Тэрээн тухайгаа ...өөрэхые хүсэнэб. Хонидые ...н жэлэй турша соо һайнаар ...ээд, харууһалаад байхада ...э ехээр хайшалагдадаг, ша...ь һайн байдаг. Хонидые, ...хяа түрэхэ хонидые муугаар ...үүлхэдэ нооһониинь удаан ...аг, шанарынь муудадаг гэхэ ...рин ба таһархадаа бэлэн бо... гэжэ манай худэлмэриин дүй ...ы харуулна. Энэ шалтагаан...хонид хабартаа бэлшээри дээ... байра дотороо нооһоёо ехээр ...адаг. Хонидые муугаар эдеэ...эдэ тэдэ ехээр һубайрдаг, ...агүй ахир хурьгадые түрэдэг Манай отара 400 эхэ хонитой. ...һээ жэл бүри нилээд олон ...ад абтадаг.

...барай бэлшээридэ таргаха хонидой олонхинь хурьгалһан ...г. Хонидые бэлшээридэ гар...аа тэдэнние хоёр ондоо бүлэг ...н таһалдагбди. Нэгэ бүлэг...эртүүр гараһан хурьгатай хо...оруулагдадаг, нүгөөдэ бүлэг...ожом гараһан ба эхир хурьга...онид оруулагдадаг байна. ...лаагүй хонид мүн ондоо бү...логгогдодог юм. Тиихэдээ хо... гараһан хурьгатай хонидые ...рриин хүсэд дулаасаһан хойно ... бэлшээри дээрэ гаргажа ...дагбди. Шуурга һалхинай бо... гү, али бороогой ороходо ...тай хонидые отарадаа асар...һарабша доро хаадаг байгаб. Хабартаа үглөөгүүр бэлшээри...рахынь урда тээ ба үдэшэ... бэлшээриһээ бусахадань хо... нэмэлтэ тэжээл эдюулдэг. Хабартаа ба намартаа хони...шүүдэрэй хатаһан хойно бэл...шэ гаргадаг, зундаа шүүдэ...ты байхада үглөөнэй 3—4 ...а эхилжэ адуулдагбди. Шүү... хатаагүйдэ хонидые бэлшээ... гаргахада, тимпанит гэжэ үбшөөр үбдэжэ болодог юм. Хонидые үдэрэй 2—3 дахин, бэлшээридэ гаргахын урда гээ, үдэр амаруулһанай һүүлээр ба үдэшэлэн уһалдагбди. Бэлшээрие һайнаар хэрэглэхын тула бидэнэр хоёр жэлэй турша соо хонидоо загонно системээр адуулжа байнабди. Бэлшээрие загонууд болгожо, ээлжэлүүлэн ашаглахада тэрэнэй ногоон удаан саг соо эдигдэдэг, нэгэ доро гэшхэгдэжэ дууһадаггүй байна бшуу. Тиихэдэ һалхитай үдэр хонидые һалхи руу туужа адуулдаг байнабди. Зунай халуунда үдэрэй 12 часһаа 4 час болотор хонид бэлшээри дээрээ, уһалууриһаа 200—300 метрын газарта амаруулагдадаг. Тиихэдээ һалхинай үлеэжэ байхаар үндэрлиг газар шэлэн олодогбди. Тэрэнэй ашаар хонид үдэрэй халуунние хүнгэнөөр тэсэдэг байна.

Хони үсхэбэрилгэдэ бэлшээриин үе угаа ехэ удхашанартай. Адуулгые зүбөөр эмхидхэхэдэ, хонид нилээд таргалдаг байна. Имагтал бэлшээрие шаламараар хэрэглэлэнэй ашаар мүнөө хониднай тарганууд ба дундаһаа дээшэ шадалтай болонхой. Тиимэһээ бидэнэр хонидойнгоо тамир шадалые доошолуулангүй, үбэлжэлгыень амжалтатайгаар үнгэргэхэ зорилготойбди. Энэ зорилгоёо дүүргэхэ байһамнай лабтай. Манай отара үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхэнхэй. Колхозой правлени отарыемнай тэжээлэй запасаар хангаһан байна.

Манай отарынхид хонин ажал хүгжөөхэ табан жэлэйнгээ даабарие болзорһоонь урид дүүргэхэ уялга абаа. Хонин ажал хүгжөөхэ ба тэрэнэй ашагые дээшэлүүлхэ тухай манай правительствын даалгабарие дүүргэхын түлөө бидэнэр, хонишод бухы хүсэеэ элсүүлэн ажаллаха байнабди.

Д. Содбоев.

Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон.

Залуу малшадай суглаанһаа

...ан Хоринск тосхондо аймагай ... малшадай суглаан болобо. ...нэ 45 комсомолецууд ба за...лшад хабаадалсаа. Малай ...гые амжалтатайгаар үнгэр...рэгтэ комсомолецууд ба за...улай зорилго тухай ВКП(б)-...комой хүдөө ажахын таһагые ... нүхэр Зяблицев элидхэл хэ...лхозно ниитын малажал хүг...хэрэгтэ аймагай колхознигуу...йлаһан амжалтала комсомо... ба залуушуулай үүргэнь ...ээ. Малажалай түрүүшүүл—...үүл аймаг дотор нилээд олон. ...сомоной Сталинай нэрэмжэтэ ...ой залуу хонишон Цынжима ...ова мүнөө жэлдэ 300 хонин...8 хурьга абажа, бүрин бүтэ...үлжүүлһэн, хонин бүриһөө 2 ...рамм ноохо хайшалһан байна. ...нь элидхэлшэ болбол малай ...ргэдэ бэлэдхэхэ ба тэрээнние ...хэ хэрэгтэ комсомолецуудай, ...залуушуулай зорилго тухай ...о хэлэбэ. Удаань элидхэл ту...э хэлэлгэ болоо.

... түрүүн Кировэй нэрэмжэтэ ...ой комсомольско организа... секретарь Бато Цыбиков үгэ ...

...итынгээ малажалые улам саашань хүгжөөхэ хэрэгтэнь колхозойнгоо правленидэ, партийна организацида туһалха гээшэ комсомолецууд болон залуушуулай эгээн түрүүшын уялга мүн, — гэжэ нүхэр Цыбиков хэлэнэ. — Тэрэнэй тула манай олон комсомолецууд малажал дээрэ худэлмэрилхые хүсэдэг байна.

«Пламя» колхозой һаалишан Катя Красночеева үгэ хэлэхэ зуураа, малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл ба тэрээнние амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа хүсэд хандуулнагүй, фермэнүүд ба гүүргэнүүдтэ тэдэнэр ябадаггүй шахуу, малшадай культурна эрилтые хангахын түлөө оролдоногүй гэжэ шүүмжэлбэ. Холын гүүртэнүүдтэ хүдэлмэрилжэ байһан малшад заримдаа бүхэли недели соо ямаршье һонин дууладаггүй байнабди гэжэ Мария Красноцеева хэлэбэ.

Үгэ хэлэһэн олон залуу һаалишад үнеэн бүриһөө тугал абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлхэ, залуу хонишод 100 хонин бүриһөө 105—110 хурьга абажа түлжүүлхэ уялга абаба. Тус суглаанда хабаадагшад аймагай залуу малшадта — комсомолецууд ба залуушуулда зорюулһан хандалга баталан абаа.

Б. Намжилон.

ХОРИИН АЙМАГТА

КОЛХОЗОЙ ШЭНЭ РАДИОУЗЕЛ

Карл Марксын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельдэ 500 точкотой шэнэ радиоузел баригдаба. Тэрээнэй дэргэдэ нютагай дамжуулгануудые хэхэ студи түхеэрэгдэө.

ҮРҺЭ ХААЛГАЯА ДҮҮРГЭБЭ

«Победа» колхоз 1952 оной хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ орооһото культурануудай үрһэ хаалгын түсэб 102, хартаабхын—122 процент дүүргэгдэө.

СЕМИНАР БОЛОО

Хоридо аймагай культурна гэгээрэлэй эмхи зургаануудай худэлмэрилэгшэдэй семинар үнгэргэгдэбэ. Семинарта хабаадагшад «Уласхоорондын байдал», «Шажанда шүтэлгэ ба тэрээнэй хорото ябуулга», «Партийна гэгээрэлэй һургуулида һурагшадта библиотекын туһаламжа», «Библиотекын техникын минимум» гэһэн ба бусад лекцинүүдые шагнаба. Эдэ лекцинүүдые партиин айкомой ба аймгүйсэдкомой хүдэлмэрилэгшэд уншаа.

ШЭНЭ ЛОКОМОБИЛЬ

Хориин МТС 75 моринэй хүсэтэй шэнэ локомобиль тодхобо. Тэрээнэй хүсөөр токарна станогууд, пилорама ба бусад механизмууд хүдэлгэгдэхэ, мүн хүдэлмэришэдэй байранууд электрын гэрэлээр хангагдаха юм.

ОБЛИГАЦИНУУДАЙ ШҮҮБЭРИ

Аймагай нөөсэлгын касса СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ ба һэргээн бодхоохо Гурэнэй 2-дохи урьһаламжын 8-дахи тиражаар урьһаламжа баригшадай облигацинуудта тудаһан шүүбэринүүдые түлэжэ эхилээ. Түрүүшын 3 үдэр соо 12 мянга гаран түхэригэй шүүбэринүүд түлэгдэбэ.

Типографиин коллективэй амжалта

Полиграфиздадай типографиин коллектив Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэбэ. Тус коллектив гурбадахи кварталда амжалтатайгаар хүдэлмэрилөө һэн. Октябрь һарада түсэбөө 110 процент гүйсэдхэбэ. Энэ жэлэй 9 һара соо ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даалгабаряа 113 процент дүүргэһэн байна. Тиихэгэй хамта продукциин өөрын үнэ нилээд химдаруулагдажа, 145 мянга 200 түхэригэй арбилалта хэгдээ. Энэ коллектив жэлэй эхинһээ хойшо түсэбһөө гадуур 34 мянга 700 түхэригэй олзо оруулба.

Типографиин хабтаһалалгын ба барлалгын цехүүдэй коллективүүд илангаяа һайнаар хүдэлмэрилжэ, сентябрь, октябрь һарануудта түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Т. Турлакова.

Зарим амжалтанууд ба дутагдалнууд

Залуу бэшэгшэдэй шүлэгүүд тухай

Удхаа түгэлдэр, уран гоё найруулгатай шүлэг бэшэхэ гээшэ хилбар бэлэхэн хэрэг бэшэ. Энээн тухай манай советскэ хэблэлдэ, тэрэ тоодо «Бурят-Монголой үнэн» газетэдэ толилогдоһон хэдэ хэдэн рецензинүүд, статьянууд соо сэхэ хэлэгдэһэн байха юм. Тэдэ заабаринуудые шүлэг бэшэдэг залуу нүхэдэй олонхинь зүб ойлгожо, өөһэдынгөө урда эли тодо зорилго табяад, яаралгүйгөөр, оролдосотойгоор ажалладаг болоо. Энээнние редакцида һаядаа ерэһэн шүлэгүүд гэршэлжэ үгэнэ.

Кыренэй, Доодо-Бургалтайн, Хэжэнгын, Сосново-Озерскын дунда һургуулинуудай һурагшад илангаяа олон шүлэгүүдые эльгээгээ. Тэдэ шүлэгүүд соогоо юрэнхыдөө колхозой ажабайдалые харуулһан байна. Энэншье гайхалтай бэшэ. Оршон тойроноойнгоо байдал тухайда, өөһэдынгөө һайтар мэдэхэ юумэнүүд тухайда бэшэхэ гээшэ залуу бэшэгшэдтэ илангаяа ехэ туһатай бшуу. Тиимэһээ шүлэг бэшэһэн нүхэд «түрүүшынгээ алхамые» зүбөөр хэнэ гэжэ тэмдэглэхэ хүсэлтэйбди. Зүгөөр, ондоо темэ дээрэ бэшэжэ болохогүй гэнэгүйбди. Гэбэшье, өөрынгөө һайн мэдэхэ юумэн тухай бэшэхэдэ илангаяа һайн зохёол болохо үгэдэг байна.

Нүхэр Ц. Базарсадуев (Хэжэнгэ) хэдэн жэлэй турша соо шүлэгүүдые бэшэнэ. Мүнөө «Колхоздохи үдэшэ» гэжэ шүлэг эльгээгээ. Энээние нёдондонойнь гү, али бүри урданайнь шүлэгүүдтэй сасуулан харабал, залуу бэшэгшын ургалта тон эли болоно. Хараһан үзэһэнөө уран һайханаар бэшэжэ шададаг, мүн үгэ бүхэнөө «шэгнэжэ» шанартай шанаргүйень илгажа абадаг болоһониинь һайшаалтай байна.

Гэхэтэй хамта, тэрэ шүлэгтэнь баһал дутагдалнууд бии.

Хонгёо абяагаар
Холоһоо сууряатай
Колхозоймнай ток дээрэһээ,
Хододоо нэрьеһэн
Комбайнын дорьбоон

Холисолдоно, оог хээрэһээ...— гэһэн купледүүдээр нүхэр Базарсадуев колхоздохи үдэшые зураглан харуулжа эхилнэ. Эдэ мүрнүүдые ябууд уншахада ямаршье эдирээгүй хэбэртэй. Теэд мүлихөөр юумэнүүд бии байна.

Түрүүшын куплет соохи «абяанай сууряан» тогто хамаатай бэшэ, харин колхозой абяан шэнгеэр хэлэгдэнэ. Үгэнүүдынь һуурияа олоогүй. Иимэ ушарай гарамсаар («Сууряатай» гэһэн үгын хойно) зарим нүхэд, тэрэ тоодо нилээд шадабаритай поэдүүд запятая табижа, «бэрхэшээлһээ» гарадаг. Теэд энээгээр мэдүүлэлэй тодорхой болодоггүйнь элитэ. Шангаар уншахадаа (жэшээлхэдэ, радиогоор) эгээл эндэ запятая гэжэ яагаад хүндэ мэдүүлхэ гээшэб!

Гадна «холоһоо» гэһэн үгые «холуур» гээ һаа дээрэ байгаа. «Оог хээрэһээ» гэһэн үгэнүүд ямаршье онсо үүргэ бүхы шүлэг соо эзэлнэгүй. Юунэй түлөө эдэ үгэнүүд бэшэгдээ юм гэһэн асуудал бии болоно. Харин «ток дээрэһээ» гэһэн үгэнүүдтэй рифмовалха гэһэн авторай хүсэлэн лэ эндэ элирнэ. «Нэрьеһэн, дорьбоһон комбайнын» хажууда байгаад хээрын оог дуулааб гэхэдэнь этигэхээр бэшэ байна.

Энэ комбайн ток дээрэ ажаллажа байһаар харуулагдана. Ябууд дундаа таряа хададаг, сохидог ехэ агрегат аад, юундэ мүнөө ток дээрэ «дорьбоно» байнаб? Молотилкануд яагаа юм? Томодхогдоһон колхозуунай комбайнай хүсые дүүрэнээр эдлэжэ шададаг болоо бэшэ аал? Эдэ мэтын асуудалнуудые автор өөрынгөө урда табяагүй гэжэ һанагдана. Хэрбээ али бүхы үгэдөө нарин нигтаар хандабал, «комбайн» гээшэһээ ондоо үгэ автор оложо, шүлэг соохи үгэнүүдэйнгээ толгойе ондоо гуримаар холбохо һэн.

Шүлэг хадаа али бүхы талаараа (удхынгаашье, уран найруулгынгаашье) сүм дүүрэһэн байха ёһотой. Автор урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлээгүй аад, зохёолни дүүрэз гэхэ ямаршье эрхэгүй. Эдэ үгэнүүд нүхэр Базарсадуевта ба бусад зарим нүхэдтэ мүн лэ хамаадана. Юуб гэхэдэ, колхоздохи үдэшэ али бүхы талаһаа харуулагданагүй. Гансал ток дээрэхи байдал тодо бэшээр харуулагдана.

Дээрэ заагдаһан дутагдалнуудые усадхажа болохо байна. Гансал оролдолго хэрэгтэй. Хамагай түрүүндэ шүлэгөө хүсэд дүүрэн удхатай болгожо, колхозой үдэшые, колхознигуудай ажал хүдэлмэрие үнэн зүбөөр зураглаха ёһотой байна. Үгэ бүхэнөө шэлэжэ, байра байрадань зүбөөр табижа, эгээл тодо, эгээл хурса болгохо шухала.

Юумые уран гоёор, зүбөөр, тодо һонороор зураглан харуулдаг нүхэд олон. Энэ талаар залуу бэшэгшэд сооһоо Николай Дамдинов онсо илгарна. Тэрэнэй эльгээһэн «Сквер соо» гэжэ шүлэг хаража үзэе:

Шулуулиг жэглэ зүргэ дээр,
Шубуухайд шэнги жэргэһээр,
Алталиг шарахан набшаһад
Аалихан
һубарин
унанад...

Энэ куплет уншамсаар бидэнэй нюдэнэй урда намарай шаралһан уляаһа, хуһад, тэдэнэй дундуур саашаа ошоһон (олон хүнэй ябажа шулуун шэнги хатуу болгоһон) зүргэ, унажа байһан набшаһад эли тодоор харагдана. Далбаганалдан унажа байгаа набшаһадые жэргэжэ байгаа шубуудтай адлишааһаниинь онсо магтаалтай гэжэ һананабди.

Нүхэр Дамдинов үсөөн үгөөр бүхэли картина зурана «Аалихан һубарин унанад» гэһэн үгэнүүдээ табсантуулан бэшэһэниинь авторай мэдэрэлэй (илангаяа хүгжэмэй талаар) хурса байһые батална. Ондоогоор хэлэбэл, нигэжэ бэшэһэн юумые хоорондонь таһалан уншаха ёһотой бшуу. Тиихэлээр набшаһадай яаралгүйгөөр, аргаахаһаар унажа байһаниинь харагдахадал гэнэ.

Иимэ һайнаар шүлэгөө эхилһэншье һаа, автор саашанхи зорилгоёо хүсэд туйлажа шадабагүй. Шүлэгэйнгөө удхые балар болгоно. Энэнь тон гэмшэлтэй. Тэрэ иигэжэ бэшэнэ:

...Эдир наран(?)
сэхэ дээрэһээнь
Энхэргэн элшээ эльгэнэ.
Нимһэг зүүдэн(?)
элин ерэһээр,
Нарай нюуртань сэсэглэнэ,
Энэ амгалан зүүдэниинь
Эхын зүрхэн соо хайлажа,(?)
Гулабхаа мэтээр сэльхэлынь
Дэбихээр бэлэн байна лэ...

Эндэ нүхэр Дамдинов эб найрамдалай түлөө гараа табяад, бишыхан үхибүүнтэеэ бусажа ябаһан эхы тухай хэлэнэ. Теэд тэрэ эхын бүхы һанал үхибүүндэнь сэхэ абаашагдана. Наранаа үхибүүндэнь хандана. Бидэ иигэжэ бэшэһыень буруушаанагүйбди. Гэбэшье эхэ, хүбүүн, һайхан намар гурбанай хоорондохи холбоое хүсэд обёорногүйбди.

Бидэнэй һанахада, энэ эхэ оршон тойроноойнгоо юумэнүүдые (сэсэглиг мододые, городые ба тэрэнэй гэрнүүд, барилгануудые) баһал хаража саха, хүбүүнэйнгээ хуби заяае арадайнгаа хуби заяантай суртань, хамтадань боложо үзэхэ һэн. Энээн гээшэ нүхэр Дамдинов эрмэлзэбэшье, һаналаа дүүрэнээр харуулаагүй, үгэеэ үлүү ехээр гамнажархёо. Тиихэдэ «эдир наран», «нимһэг зүүдэн», «зүүдэниинь... хайлажа» гэһэн үгэнүүд шүлэгэйнь удхые будэхи болгоно.

Республикын зарим һургуулинуудтахи литературна кружогуудай хүдэлмэри тухай хэлэн үгэ хэлэхэ хүсэлэнтэйбди. Сосново-Озерскын дунда һургуулиин хэдэ хэдэн һурагшад шүлэг бэшэдэг. Тэндэ литературна кружок үнинэй хүдэлмэрилнэ. Гэбэшье, кружогой хүдэлмэридэ ёһотой һайн анхарал хандуулагданагүй. Тус һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Марху Цыреновэй эльгээһэн шүлэгүүд тэндэхи байдалые дахяад батална. Заһагдажа болохо алдуунууд Цыреновэй шүлэг соо олон. Б Бадмаевай, И. Бадмаевай, (Тори), А Жамбалдоржиевай, Ч. Дарибазароной (Хэжэнгэ), А. Мангатхановай (Хори) Ц Дымчиковэй (Яруна) шүлэгүүд ехэ дутагдалнуудтай байна. Тэдэ дутагдалнуудыень шэнжэлээд үзэхэдэ энэ статья соо хэлэгдэһэн шүлэгүүдэйхидэл адлинууд байна. Мүн гол түлэб ушардаг дутагдалнууд тухай энээнһээ урда тээ бидэнэй хэһэн шэнжэлэл соо хэлэгдээ һэн. Тиимэһээнь мүнөө тэрэ алдуунуудые дахяад харуулбагүйбди.

Д. Гунзынов.

Шофернууд-зуумянгатан

Бурмонкоопсоюзай автобазын шофёрнууд Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 34 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтануудаар угтажа байна. Агууехэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй Хандалгада гар табихадаа абаһан уялгануудаа тэдэнэр нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлнэ. Зуумянгатан-шофер Николай Федорович Ширяев энэ автобазада 13 жэл хүдэлмэрилжэ байна. Энэ үс соо нэгэшье авари гаргаагүй, ашаа зөөхэ түсэбөө хододоо үлүүлэн дүүргэдэг, горючи алмадаг юм. 1951 оной 10 һарын турша дотор нүхэр Ширяев түсэбөө тонно-километрээр 142,3 процент дүүргээ.

Д. Колмаков.

(Түгэсхэл. Эхиниинь 2-дохи нюурта).

...нистскэ парти хэрзэгы дээ... шовинизмые ба нютагай ...эна национализмые хайра ...гөөр бута сохиһон юм. Тэрэ ... национальна нигилизмтэй ба ...олитизмтэй хододоо тэмсэһэн ...сэжэ байна, ажалшадые ...арска интернационализмын ...хүмүүжүүлээ, хүмүүжүүлжэ ...

...одой коммунистнуудай на...на политикын һайн һайхан ...ынь РСФСР-ээр ба тэрээн...боотой союзна республика... хизаарлагданагүй» гэжэ ... нүхэр Сталин партиин на...на политикын уласхоорон...а ехэ удхашанарые зохёол ... тэмдэглэнэ.

...н арадуудые социальна ба ...льна дарлалтаһаа сүлөөл...үехэ Октябрьска революци ...льна Зүүн зүгэй ажалша...тые олон зуун жэлэй нойр...һэргээгээ. Тэдэнэр империа...удаар богоолшологдоһон ба ...аһан бүхы национальность... үнэн хамгаалагшань ба хани ...ь мүн гэжэ Советүү...ронние хараба, империализм...ргүүсэн сүлөөрэлгын революци тэмсэлэй замда оробо. Ок... революци «...дэлхэйн ...аһан оронуудта пролетариад...ооз байгуулжа, пролета... хүтэлбэри доро хэгдэжэ ... колониальна революцинуу... үеые, шэнэ саг үеые нээгээ» ... Сталин. «Ленинизмын асуу...», нюур 178). Октябрьска ...иин илаһанай ашаар Зүүн зүгэй колониальна арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэл ба капитализмын оронуудтахи пролетарска революционно хүдэлөөн антиимпериалистическэ единэ фронт болон нэгэдэбэ.

Октябрь соо үхэлэй шарха абаһан дэлхэйн капитализм мүнөө зайлашагүй үхэхэ туйлдаа хүрэжэ ябана.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ, Советскэ Союзай бүхэдэлхэйн түүхэтэ илалтын ашаар, империалистическэ системэдэ эрид шанга шэнэ сохилто хэгдээ. Фашистска Германиие ба империалистическэ Японие бута сохилго, Франциин ба Англиин һуларалга, Европын хэдэ хэдэн оронуудта арадай демократиин ёһо журам тогтоолго, Хитадай Арадай Республикые байгуулга, американо-английска интервентнүүдтэ эсэргүү корейскэ арадай баатарлиг тэмсэл, Вьетнамай, Малайяын ба бусад колониальна, дулдыданхай оронуудай сүлөөрэлгын, антиимпериалистическэ тэмсэлэй шангадалга—эдэ бүгэдэ империалистическэ лагериин улам ехэдэжэ байгаа һуларалгые, империалистическэ колониальна системын ухэлэй кризисые тодорхойгоор харуулна.

Бүхы ажалшадай, бүхы колониальна ба дулдыданги арадуудай эгээн хорото дайсан, нацануудые гол дарлагшань мүнөө болоһон американска империализм шуһата аашануудые гаргаха, дэлхэйн гурбадахи дай үүдхэхэ зэргээр капитализмын системые бутаран уналгаһаа абархые, тэрээндэ өөрынгөө зонхилолго тогтсохые һэдэнэ. Американска агрессорнүүд «дэлхэйе зонхилхо» гэжэ һанаашална. Тэдэнэр буржуазна бузар национализмын ара талань болоһон космополитизмын идеяе пропагандалан, арадуудай һэрэмжэ һуладуулхые һэдэнэ. Гэбэшье, шэнэ дай үүдхэгшэдтэ эсэргүүсэдэг хүсэнүүд, үдэр бүри урган бэхижэнэ, империализмын бүхы системын зайлашагүй бутаран уналгые уридшалан харуулна.

Октябрь соогуур түрэһэн социализмын лагерь хэлбэришэгүйгөөр ургажа байгаа булигдашагүй, түгэлдэр хүсэн болоо. Эб найрамдалай, демократиин ба социализмын хүсэнүүдэй толгойдо агууехэ, хүсэн түгэлдэр Советскэ Союз ябана.

Национальна асуудал зүбөөр шиидхэхэ, арадуудай ахадүүгэй ба хани барисаанай холбоо байгуулха толотомо жэшээе бүхы дэлхэйдэ харуулаад, социализмын агууехэ орон бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй дура инаглалые ба хүндэлэлые туйлаһан байна. Ленинско-сталинска национальна политикые сэхэ шууд бэелүүлхэ, социалистическэ бүхы нацануудай һалбаран хүгжэлгэ хангаха хэрэгтэ СССР-эй туйлаһан үнэтэ ехэ дүй дүршэлые социалистическэ хүгжэлтын замда ороһон оронуудай коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинууд мүнөө үргэнөөр хэрэглэжэ байна. Советскэ Союзай жэшээнь империалистическэ дарлалтада эсэргүү тэмсэлдэ, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлдэ капиталистическэ оронуудай ажалшадые, колонинуудай ба хахад колонинуудай арадуудые зоригжуулна.

И. Цамерян, философско наукануудай кандидат.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

Ажалшадай эрилтые хэрэгсээнэгүй

Дээдэ-Курбын сомон Хориин аймагай эгээ томо сомонуудай нэгэниинь юм. Эндэ Калининай нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоз, Курбын леспромхоз ба бусад предприятинууд бии. Колхознигууд, леспромхозой модошод ба бусад хүдэлмэрилэгшэд ажалайнгаа һүүлээр кино харахые хүсэнэ. Гэбэшье, Хориин аймсоведэй дэргэдэхи кинофикациин таһаг колхознигуудай ба модошодой энэ эрилтые гүйсэд хангажа шаданагүй. Тус таһагайхид «Дээдэ-Курба Хориһоо зуугаад километр холо юм, тиимэһээ ошохонь бэрхэтэй» гэжэ шалтаад, нүүдэл кино хаа-яа эльгээнэ.

Нүүдэл киногой арай гэжэ Тээгдэ тосхондо ерэхэдэнь колхозой ба леспромхозой центрнүүдтэ ажаһуудаг хүнүүд лэ харана. Ерэһэн киномеханигууд леспромхозой участогуудта, колхозой бригадануудта ба малажалай фермэнүүдтэ нүүдэл киногоо абаашанагүй.

Жэшээнь, тус колхозой таряан ажалай хоёрдохи бригадада 100 шахуу айл һуудаг. Хажуудань Баруун Аса гэжэ модо бэлэдхэлэй пунктда мүн нилээд олон хүн хүдэлмэрилдэг. Эндэхи колхознигууд ба модошод 5—6 һарын туршада кино нэгэшье хараагүй. Мүн Ойбонто нютагтахи модошод ба колхознигууд баһал үнинэй кино хараагүй. Тэндэ хэдэн зуугаад хүдэлмэришэд ба колхознигууд ажаллана.

Малажалай фермэнүүд ба гүүртэнүүд дээрэ ажаллажа байһан колхознигууд бүхэли жэлдээшье кино харанагүй. Иимэ жэшээнүүдые бүришье олоор харуулжа болоно. Дурсагдагша баримтанууд болбол кинофикациин аймагай таһаг хүдөө нютагуудта нүүдэл кино гаргаха хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандана гэжэ гэршэлнэ.

Б. Дондоков.

Ходо хаалтатай байдаг библиотекэ

Закаменай аймагай Утаата-Далахайн сомоной «Улаан Далахай» колхоздо библиотекэ бии аад, саг үргэлжэ хаалтатай байдаг юм. Энэ библиотекые даагша нүхэр Сундунов хүдэлмэридөө ехэ хойрогоор хандана. Тэрэ хадаа мүн баһа клубые даагша нэрэтэй юм, теэд клубынь тэрэшэлэн ходо хаалтатай байдаг.

Р. Дашипылов.

Соломо хуряалга дээрэ

Соломо ба михиинэ хуряалгые ойрын саг соо дүүргэжэ, ниитынгээ адуу малда нэмэлтэ бүдүүн тэжээл бэлдэхыень республикын бүхы колхозуудые ВКП(б)-гэй областной комитет өөрынгөө нээмэл бэшэг соо уряалаа һэн. Тэрээндэнь харюу болгон, Хориин аймагай Ждановай нэрэмжэтэ, «Пламя» болон бусад колхозуудай гэшүүд соломо ба михиинэ хуряалга эмхитэйгээр ябуулжа байна. Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо соломын шэрэлгэ, һурилгэлгэдэ үдэр бүри 20—30 мори тэргэтэй хүнүүд гарана. Мүн аймагай бэлэдхэлэй органуудай ба аймпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэдэй коллективүүд шефтээ абаһан тус колхоздоо ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ. Тэдэ организацинуудһаа 14 хүн ерээд, колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилжэ байна.

Р. Цыренов.

Уялгаяа дүүргэбэ

Таряа хуряалгын эхилхэ үеэр Мухаршэбэрэй аймагай Гашейн МТС-эй комбайнер Федор Вдовин өөрынгөө самоходно комбайнаар сезон соо 600 гектар таряа хуряаха, 10 процент горючи арбилха уялга абаһан юм. Нүхэр Вдовин октябриин 15 болотор 632 гектар таряа хуряагаа.

И. Шолохов.

Австриин коммунистическэ партиин 15-дахи съезд

ВЕНА ноябриин 2. (ТАСС) Үдэшын заседани дээрэ Австриин коммунистическэ партиин съезд хадаа Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин Центральна Комитедтэ эльгээгдэхэ амаршалгын телеграммые угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр батлан абаа. «Нүхэр Сталин!» гэһэн түрүүшын үгэнүүдые уншахадань, хүнүүд бултаараа бододо. Нэрьемэ овации удаан замхаагүй. «Агуухэ Сталин мандаха болтогой!» гэһэн хашхаралдаан зал соо болобо. «Сталин! Сталин! Сталин!» гэжэ дабтан шангаар хэлэбэд.

Телеграмма соонь ингэжэ хэлэгдэнэ:

Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин Центральна Комитедтэ.

Нүхэр Сталин!

Австриин коммунистическэ партиин 15-дахи съездын делегадууд манай съездын нээгдэхын урда тээ һэбаһан амаршалгын үнэн зүрхэнэй үгэнүүдэй түлөө Танние амаршална. Тэдэ үгэнүүд манай хүдэлмэриин ворилго болоно. Австрие дээрмэдэлгын атлантическа союзда хабаадагша оронуудай сэрэгэй плацдары болгологдо эсэргүү, ажалша олоннитын ажабайдалай интересүүдые хамгаалхын тула манай ороной демократическа бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлгэдэ нэн түрүүн хамаадаха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдэмнай бидэнние зоригжуулна.

Большевистскэ партиин хүтэлбэри доро, Сталинай хүтэлбэри доро коммунизм тээшэ дабшагша социалистическэ Советскэ Союзай агуухэ жэшээһээ ондоо, энгэй бүхы хүнүүдэй зүрхэнүүдые зоригжуулан бэ этигэл найдабарые халаадаг сталинска гадаадын эбэй политикаһаа ондоо юуншье имиэ ехэ хүсэнүүдые манда үгэхэгүй.

Австрие сэрэгэй урбалтын түсэбүүдтэ ба сэрэгэй бэлэдхэлнүүдтэ оруулха ябалалда шэглүүлэгдэһэн, империалистическэ дай үүдхэлгэдэй һүжэржэ байгаа хүсэлэлтэнүүдтэй дашарамдуулан, бидэнэр өөһэдынгөө оролдолгые арбидхахабди, гэдэ түсэбүүдэйнь бэелүүлэгдэхэ ябадал тохёолдуулхагүй бэ эб найрамдалые хамгаалхын түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ өөһэдынгөө оруулалта ехэ тула түсэе гамнахагүйбди гэжэ үгээ үгэнэбди.

Эб найрамдалай ба прогрессэй түлөө тэмсэлэй түрүү отряд — Советскэ Союз мандаха болтогой!

Бүхы дэлхэй дээрэхи хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэрилхы хүсэн — большевистскэ парти мандаха болтогой!

Манай хани, багша нүхэр Сталин мандаха болтогой!

Австриин коммунистическэ партиин 15-дахи съезд.

Вильгельм Пик Баруун Германиин президент Теодор Хейс гэгшэдэ бэшэг эльгээбэ

БЕРЛИН, ноябриин 3. (ТАСС). АДН агентствын дамжуулһанай ёһоор, Германска Демократическа Республикын президент Вильгельм Пик президентын канцеляриин сэтгүүднигаар дамжуулан, федеральна республикын президент Теодор Хейстэ үсэгэлдэр бэшэг эльгээгээ. Германска Демократическа Республикын президент хадаа Германиин нэгэдэл һэргээн бодхоолгые хүнгэдэхэхэ хэдэн шухала дурадхалнуудые энэ бэшэг соогоо хэлэбэ.

Албанида Сталинай нэрэмжэтэ текстильнэ комбинат хүдэлмэрилжэ эхилээ

ТИРАНА, ноябриин 2. (ТАСС). Сталинай нэрэмжэтэ текстильнэ комбинадай барилгашад комбинадаа болзорһоонь урид ашаглалгада оруулһан тухай бэшэгые Албаниин Арадай Республикын министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Энвер Ходжада эльгээбэ, тэрэ бэшэгтэнь газетэнүүдэ толилоо.

Сталинай нэрэмжэтэ текстильнэ комбинат 43 мянга гаран квадратна метр талмайтай юм. Тэрэ хадаа зэргэлэн нэхэлгын ба будалгын фабрика хүдэлмэришэнэй городок ба хамһабарнин барилгануудһаа бүридэнэ. Комбинат дээрэ үйлэдбэриин бүхы процессүүд механизировалагдаа. Советскэ эгээн шэнэ түхеэрэлгэ табигдаба. Комбинат жэл соо 20 миллион метр бүд үйлэдбэрилэн гаргажа шадаха байна.

Советскэ Союзай ахадүүдэй һэбэһээн туһаламжын ашаар комбинат болзорһоо урид ашаглалгада оруулагдаад байна.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй сесси дээрэ

ВЕНА, ноябриин 2. (ТАСС-эй тусхай корреспондент). Эб найрамдалай Соведэй сессиин үдэрэй заседаниинь Хитадай элитэ уранзохёолшо ба эрдэмтэ Го Мо-жогой хүтэлбэри доро нээгдээ. Франкын фашистска ёһо журамда эсэргүү шанга тэмсэл ябуулжа байгаа испанска арадай түлөөлэгшэ Мануэль Санчес Аркас гэгшэдэ үгэ үгэбэ.

США-гэй правительствын ба Франкын хоорондо баталагдаһан договор хадаа дай үүдхэгшэдэй хорото түсэбүүдые бэелүүлхын тула американска генеральна штабай мэдэлдэ Испаниин бүхы территори ба тэрэнэй Африкадахи базануудые үгэжэ хараална. Энэ пакт баталан, Франко хадаа американска офицернүүдээр толгойлогдоһон алуурщадай армида дайнай хүнһэн болгожо испанска арадые худалдаба. Франко 22 дивизи үгэхэ уялга абаһан байха юм. Хэрбээ хэрэгтэй болоо һаань, испанска солдадуудай тооё 2 миллион хүрэтэр олодхохо гэжэ американско-испанска договор соо хараалагдана.

Испанска арад эб найрамдалай түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Агуухэ табан гүрэнэй хоорондо Эб найрамдалай Пакт баталуулха тухай Хандалгада 350 мянга үлүүтэй испанецууд гар табяа. Испаниин ажалшад испанска газар дээрэһээ американецуудые намнаха тухай нэгэн һаналай эрилтэ хэнэ гэжэ Аркас тэмдэглэбэ.

Һаяшаг Австрали ба Шэнэ Зеландяар ябаһан тухайдаа Джеймс Кроутерай (Англи) хөөрэхэдэнь, сессидэ хабаадагшад ехэтэ һонирхон шагнаа. Коммунистическэ партиие хориможоло гэһэн Австралиин правительствын һэдэлгые таһалдуулан, австралийска арад болбол дай үүдхэлгэдэ шанга сохилто хээ гэжэ Кроутер тэмдэглээ.

Латинска Американ ажалшадай конфедерациин түрүүлэгшэ ба профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федерациин орлогшо-түрүүлэгшэ Ломбардо Толедано (Мексика) ингэжэ хэлэбэ: США болбол Латинска Американ арадуудай урда нэрэ хүндэе улам ехээр гээжэ байна. Энэнь юун дээрэһээ болоноб гэбэл, американска монополистнуудай шэнэ дайнай бэлэдхэлдэ хабаадуулха һэдэлгэ гаргаж, Латинска Америкын арадуудта өөрынгөө агрессивнэ политика баадхана. Американска правительство Латинска Америкын арадуудые экономическа ба политическа бээе дааңгы байдалһаань хаһаха гэжэ оролдоно.

Итальянска парламентын депутат, социалист Риккардо Ломбардиин хэлэһые делегадууд ехэ анхаралтайгаар шагнаа.

Колониальна оронуудай экономическа хүгжэлтын шухала услови болгон тэдэндэ бээе дааха байдал олгохые эрихэ зуураа, тус оронуудта туһаламжа үзүүлхэ шухала тухай онсо тогтон хэлэбэ.

Һүүлээрнь, советскэ уранзохёолшо Илья Эренбург альга ташалгаар угтагдан, үгэ хэлээ.

Атомна зэбсэг хорижолхо тухай уласхоорондын хэлсээн түйлагдахаа ёһотой Энээнгүйгөөр хүн түрэлтэнэй амгалан ажабайдал хангагдахагүй.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведтэхи советскэ түлөөлэгшэд — бидэнэр атомна зэбсэг хорижолхо эрилтэ дэмжэнэбди. Һула дээрэһээ гү, али американска бомбонуудһаа айһанһаа тиигэнэ бэшэ, харин бүхы городуудай — советскэшье, хитадайшье, американскашье городуудай—үгы хэгдэхэ ябадал зайсуулха гэжэ хүсэнэбди. Эб найрамдалай Пакт тухай. түрүүшын ээлжээндэ атомна зэбсэг хуряаха, хориможолхо тухай хэлсээ энэ дары эхилхыень агуухэ табан гүрэнэй правительствонуудһаа эрихые дурадханабди гэжэ Эренбург мэдүүлбэ.

Фашизмһаа гэмтэгшэд ба хохидогшодой, эсэргүүсэлгын тэмсэлэгшэдэй Уласхоорондын федерациин түлөөлэгшэ, уранзохёолшо Луи де Вильфос (Франци) сессидэ айлшан болон урингажа ерээ. Вильфос иимэ дурадхал оруулба: эб найрамдалай түлөө хүдэлөөндэ хүнүүдые эльгүүлхэ зүйлэр шэнэ хэмжээ болгон, тэдэнэй патриотическа мэдэсэлнүүдэй тэрэ хандаха шухала Египедтэхи событинуудай хүгжэлтэ энээндэ жэшээ болоно. Тэнэхэн эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй кампани национальна бүгэ давха байдалай түлөө хүсэтэ тэмсэл болон бодхоро.

Удаалуулан профессор Георгий Наджаков (Болгари) ингэжэ хэлэбэ: Американецуудай толгойлдог сэрэгэй блогой гол зорилгонуудай нэгэниинь—Балканада дай үүдхэлгэ болоно. Энэнэй тулада агрессорнүүд өөрынгөө агентүрые—Грециин ба Югославиин засаг баригшадые хэрэглэжэ байна.

Болгари хадаа дай үүдхэгшэдэй агрессивнэ түсэбүүдтэ эсэргүү зоруулан, амгалан байгуулалтаяа эрхилнэ, эб найрамдал сахиха дура зоригоо бээлүүлнэ гэжэ Наджаков мэдүүлбэ.

Эб найрамдалай түлөө алдарта, зоригтой тэмсэлшэ Жени Коттоной трибуна дээрэ гарахадань, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй сессиин делегадууд ба айлшад удаан үргэлжэлһэн овацияр угтаа.

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федерациһаа Корейдэ ошоод ерэһэн делегациин тоосоной ехэ удхашаар тухайдэ тэмдэглэхэд, Жени Коттон болбол корейскэ газар дайда дээрэ интервентнүүдэй хэжэ байгаа хорото муухай ашаанууд тухай үнэн ушарые дэлхэйн дуулгаха гэжэ оролдоһон тус организациин гэшүүн—эмэгтэйшүүлэй эрэлхэг зоримгой ябуулга тушаа хөөрэбэ.

Кореядэхи событинууд тухай үнэн ушарые ороноймхидтоо хөөрэһэнэйн түлөө Лили Вехтер гэгшые 8 һара түрмэдэ хааха гэжэ Баруун Германидахи американска эзэмдэлгын засагаархидай шиидхэһэн тушаа Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй протест мэдүүлхэ гэһэн дурадхал оруулба.

Тэрэшэлэн францускэ делегатка Франсуаза Леклерк гобшо үгэ хэлээ.

ВЕНА, ноябриин 3. (ТАСС-эй тусхай корреспондент). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй хоёрдохи сессиин хүдэлмэринь гурбадахи үдэрөө үргэлжэлбэ. Сессиин нэрэ дээрэ олон тоото амаршалгын телеграммануудай ба бэшэгүүд үдэр бүри абтана Дэлхэйн элдэб арадуудай түлөөлэгшэд тэдэ телеграммануудай ба бэшэгүүд соогоо сессиинхидтэ амжалта хүсэнэ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй секретариадай мэдээсэнэй ёһоор, тус сессидэ 48 ороной түлөөлэгшэд: Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй 109 гэшүүд ба сессиин хүдэлмэридэ хабаадахын тула уригдаһан 104 айлшад байсана.

Энэ үглөөнэй заседани А. А. Фадеевай хүтэлбэри доро нээгдээ. Түрүүлэгшын һүүрида Фадеевай ерэхэдэнь, нэрьемэ шанга альгаташалгаар угтаа.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй бюрогой орлогшо-түрүүлэгшэ Пьетро Ненни сессидэ хабаадагшадай зүгһөө халуунаар угтагдан, «Эб найрамдалай Пакт баталуулха арганууд ба хэрэгсэлнүүд» тухай асуудалаар элидхэл хэбэ.

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федерациһаа һаяшаг Корейдэ ошоод ерэһэн делегациин гэшүүн Моника Фелтон, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй бюрогой гэшүүн Ив Фарж (Франци), советскэ уранзохёолшо А. Корнейчук, Хироси Томисава (Японн) гэгшэд элидхэл тушаа үгэ хэлээ.

ВЕНА, ноябриин 3. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн Джесси Стрит гэгшын хүтэлбэри доро үргэлжэлһэн Соведэй сессиин үсэгэлдэр үдэшын заседани дээрэ проф. Ф Иверсен (Финлянди), профессор Фридрих (Германи), Чехословакиин түлөөлэгшэ профессор Громадко, Голландиин түлөөлэгшэ пастор Ван Дален, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн, австралийска священник Фрэнк Хартли гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

ВЕНА, ноябриин 4. (ТАСС). Энэ үглөөнэй заседани дээрэ профессор Фридрих (Германи) түрүүлэгшээр һуугаа.

Пьетро Неннин элидхэл тушаа Бирмын түлөөлэгшэ Такин Лунин үгэ хэлээ.

Һүүлээрнь, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй бюрогой гэшүүн г-жа Бранка Фиальо (Бразили) зүблэхэ зүйлэй хоёрдохи асуудалаар. «Арадуудай хоорондын культурна холбоо бариса хүгжөөхэ тухайда» элидхэл хэбэ.

Тэрэнэй һүүлээр польско делегат профессор Леопольд Инфилд, советскэ делегатка Гагарина, францускэ юрист Норман, Альжирай түлөөлэгшэ Бушама гэгшэд үгэ хэлэбэд.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, ноябриин 3. (ТАСС). Корейскэ Арадай армиин соединенинүүд Хитадай арадай һайндуралтанай частьнуудтай нигта хани харилсаатай ябажа, американо-английска интервентнүүдэй ба лисынмановска сэрэгүүдэй добтолгонуудые гэдэргэнь сохижо үргэлжэлөөл, тэдэнэй хүнүүдтэ ба техникэдэ ехэ гээлтэ хоролтонуудые ушаруулжа байна гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Баруун фронт дээрэ Йоньчхониин райондо дайсан хадаа Арадай армиин линиие сүмэлхэ зорилгоор хэдэн шэнэ добтолго хэһэн байна. Дайсанда ехэ гээлтэ хоролто ушаруулагдаад, тэрэнэй добтолгонуудынь бүрин гэдэргээ сохигдоо.

Центральна фронт дээрэ Хвачхоньһоо хойгуур Кимсоной зүг руу дайсан хэдэн добтолго хэбэ. Дайсанай добтолгонууд амжалтатайгаар гэдэргээ сохигдоо.

Зүүн эрьеын дэргэдэ Арадай армиин частьнууд Вонсанай районой амгалан нютагуудые артиллереэр буудаһан дайсанай нэгэ эсминецые шэнгээбэ.

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд ба дайсанай самолёдуудые агнан буудагшадай отрядууд дайсанай 5 самолёт унагаагаа, тэдэ самолёдууд Хванчжу, Сонним ба Вонсанай районуудта амгалан хүн зоние зэрлиг муухайгаар бомбодоһон ба пулемёдоор буудаһан байна.

ПХЕНЬЯН, ноябриин 4. (ТАСС). Корейскэ Арадай армиин соединенинүүд Хитадай арадай һайндуралтанай частьнуудтай нигта хани харилсаатай ябажа, бүхы фронтнууд дээрэ американо-английска интервентнүүдэй ба лисынмановска сэрэгүүдэй добтолгонуудые гэдэргэнь сохижо үргэлжэлөөд, тэдэнэй хүнүүдтэ ба техникэдэ ехэ гээлтэ хоролтонуудые ушаруулна гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Зүүн фронт дээрэ Арадай армиин частьнууд хадаа Арадай армиин хамгаалалтын линиие сүмэлхэ гэжэ һэдэһэн американска 2-дохи дивизиин ба лисынмановска 3-дахи дивизиин шэрүүн шанга 7 добтолгые амжалтатайгаар гэдэргэнь сохёо.

Центральна фронт дээрэ Арадай армиин частьнууд американска 24-дэхи, лисынмановска 2-дохи ба 6-дахи дивизинүүдэй частьнуудай шанга добтолгонуудые гэдэргэнь сохибо.

Баруун эрье дээрэ Арадай армиин частьнууд Ончжин хахад арaлай урда эрье дээрэ бууһан лисынмановска сэрэгүүдэй далайн пехотын нэгэ батальониие үгы хэбэ. Дайсанай 4 корабль шэнгээгдээ, 3 корабль эзэлэн абтаба.

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд ба дайсанай самолёдуудые агнан буудагшадай отрядууд дайсанай 3 самолёт унагаагаа, тэдэ самолёдууд Вонсанай, Муньчхониин, Хванчжугай районуудта, Пхеньян шадархи амгалан хүн зоние зэрлиг муухайгаар бомбодоһон ба пулемёдоор буудаһан байна.

Корейдэ дайн дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээнүүд тушаа

ПЕКИН, ноябриин 4. (ТАСС). Синьхуа агентствын кэсонско корреспондентын мэдээсэл соо ингэжэ хэлэгдэнэ:

Дайн дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээнүүдые хэжэ байгаа делегацинуудай подкомитедэй ноябриин 2-то болоһон 15-дахи заседани дээрэ американска тала хадаа манай талын дурадхал абаха дурагүй байһан ба Кэсоной район тушаа өөрынгөө тэнэг эрилтые дурадхажа үргэлжэлһэн байна, тиин зүблэхэ зүйлэй хоёрдохи пункт тушаа хэлсээ түгөөр түйлалгадань хоёр талада һаад хэбэ.

Тэнэг эрилтээ хангахын тула тэрэ талын табиһан элдэб шалтагаануудые эрид шууд, бүрин буруушааһан баримтануудые манай делегаци харуулба. Манай дурадхал бүхы дэлхэйдэ эли болоо, энэ хадаа корейскэ ба Хитадай делегаци Корейдэ дайн дээрэхи эблэрэлгэ түйлахын тулада али болохо юумэ хэнэ гэһэн удхатай юм гэжэ манай делегаци дахин тэмдэглээ. Энэ дурадхал хадаа Корейдэ эб найрамдалта ябадал тухай асуудалаар манай талын тон үнэн болзоотой байһые харуулна. Зүблэхэ зүйлэй хоёрдохи пунктаар хэлсээ түйлагдажа болохо гү гэһэн асуудал мүнөө американска талын хабаа болоһоо бүрин дулдыдаха байна.



Манай республикын хойто аймагуудта ажабуудаг эвенк арад советскэ засагай ашаар культурна ажабайдалтай болоо. Гуран тайганэрэ ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Тэндэ барюу байһан гэрнүүд баригдаа, больница, амбулатори, культурна клубүүд нээгдэнхэй.

Эвенк зон колхоз болон хамтаржа, түбхинэн һуурижаа. Тэдэнэр агнуур мал ба газар тариаланай ажал эрхилнэ. Тэндэ хүйтэндэ гэмтэхэгүй ороо овоошой культуранууд ургуулагдана. Эвенкнүүд үзэг бэшэгтэй болоо. Дэндэ гэрэлтэй хүнүүд улам бүри олошорно.

Баунтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд шанга болошол. Тус колхоз өөрын һургуулитай, клубтай, радиостанцитай юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Колхозой эрхим агнуушан, сельсоведэй депутат Урбансаулова гэгшэ агнажа ябаа. М. Минеевэй фото

Улан-Удэ һайндэрэй үедэ

Фотовыставкэ. Хизаар ороноо шэнжэлэлгын республиканска музей фотовыставкэ нээбэ. Тэндэ СССР-эй арадай ажахын хүгжэлтэ, коммунизмын агуухэ барилганууд, колхозно полиин хүдэлмэри, наука ба гэгээрэлэй хүгжэлтэ, советскэ арадуудай эб найрамдалай түлөө тэмсэл, манай заводууд, фабрикануудай бүтээн гаргажа байгаа продукцинууд тухай ба бусад фотонууд оруулагдаба.

Мүн СССР-тэ ерэһэн хари гүрэнэй делегацинуудые харуулһан фотонууд бии.

Советскэ уранзураашадай хүдэлмэри харуулһан выставкэ. Улан-Удын уранһайханай музейдэ советскэ уранзураашадай хэһэн хүдэлмэриие харуулһан московско нүүдэл выставкэ нээгдэбэ. Выставкэдэ Советскэ Союзай элитэ уранзураашадай 80 зохёолнууд табигданхай. Сталинска шангай лауреадууд Кукрыниксы, Решетников, Локтионов, Бубнов, Суздальцев ба бусадай хүдэлмэри харуулагдана.

Большевистскэ партиие, Советскэ гүрэниие байгуулагшад В. И. Лениной, И. В. Сталинай ажабайдал ба ажал-ябуулгануудые харуулһан картинанууд табиатай. Мүн советскэ хүнүүдэй творческо ажал, һуралсал, амаралтанууд тухай картинанууд бии.

Концерт ба зүжэгүүд. Бурят-Монгол гүрэнэй Ленинэй нэрэмжэтэ опера ба балетэй театр дэр, мүн үглөөдэр «Залуу гвардия» гэжэ оперын сценэһээ зэрэгтэй нуудые, «Эдир наһан» гэжэ ... һэе «Виндзорскэ кумушка ...» булэгые, советскэ бусад ... нуудһаа һонин концерт харуулна. Ноябриин 8-най үглөөгүүр «Евгений Онегин» үдэшэлэн «Цыганский барон» гэжэ зүжэгүүд табигдана.

«Прогресс» кинотеатрта ... «Зоригтой ... дидохи гэрэл», ... гэһэн кинокартинанууд харуулагдаха.

«Эрдэм» кинотеатрта. ... аренэ дээрэ», «Эрэлхэг ...» «Түрүүшын перчатка» гэжэ ... нууд харуулагдаха байна.

Городой худалдаа наймаа органиизацинуудта. Демонстраци баадаһан ажалшадые хангаха ла автомашинада тээһэн 11 ... 12 тэргэ халуун пирожки, ... худалдаха 15 тэргэ, ... зүйлнүүдые худалдаха 53 ... тамхи худалдаха 21 лоток ... дэхэнь. Тэрэшэлэн ... зүйлнүүдые, пивэ, квас ... сад зүйлнүүдые худалдаха ... хан тагагдаха юм.

Республикын уранзураашадай шэнэ зураг

Манай республикын уранзураашадай хэһэн зурагууд РСФСР-эй уранһайханай выставкэдэ абтаха болоо гэбэл: РСФСР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша ба БМАССР-эй арадай уранзураша Ц. С. Сампиловой «Тальцада» гэһэн зураг, БМАССР-эй арадай уранзураша Г. Е. Павловай «БМАССР-эй арадай уранзураша Ц. С. Сампилов хүлэмжэ байна» гэһэн зураг, БМАССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша А. И. Тимин ... Галуута Нуурай шахтын ... шахтёр нүхэр Унтановай ... абтаха болоһон байна.

Ф. Б...

Спортивна хүдэлмэри мартагдашоо

Хорин жэлэй дотор физкультура ба спортивна хүдэлмэри оройдоо мартагдашоо. Уагэрһэ гурба һарын турша соо энэ талаар ямаршье хүдэлмэри ябуулагдаагүй. Колхозуудай болон эмхи зургаануудай спортивна командануудай хоорондо мурысөөнүүд үнгэргэгдөөгүй. Аймагай физкультура ба спортын комитедэй түрүүлэгшэ томилогдоогүй байһаар.

Тэрэшэлэн «Колхозник» гэжэ һайндуралай спортивна общество баһал иимэ байдалтай. Тус об шествын түрүүлэгшэ мүнөө ... тор олдоогүй.

Хорин аймагуудай болбо ... маг дотор физкультура ба ... тивнэ хүдэлмэриие эрид ... руулха, үбэлэй спортивна ... бүрин түгэсөөр бэлэдхэл ... шаа зохиха хэмжээнүүдые ... гаа абаха зэргэтэй.

А. Мангадаев

Харюусалгата редактор Б. А. ОЧИРОВ

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ ул. Ленина 28. Телефоны редакции: редактора—23 заместителя редактора—7-85 отв секретаря—3-23 Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного ... промышленности—6-84 мест информации и писем—6-84 Для междугородных переговоров 18

Н—03717. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10...